

Tom. ii.

ir.

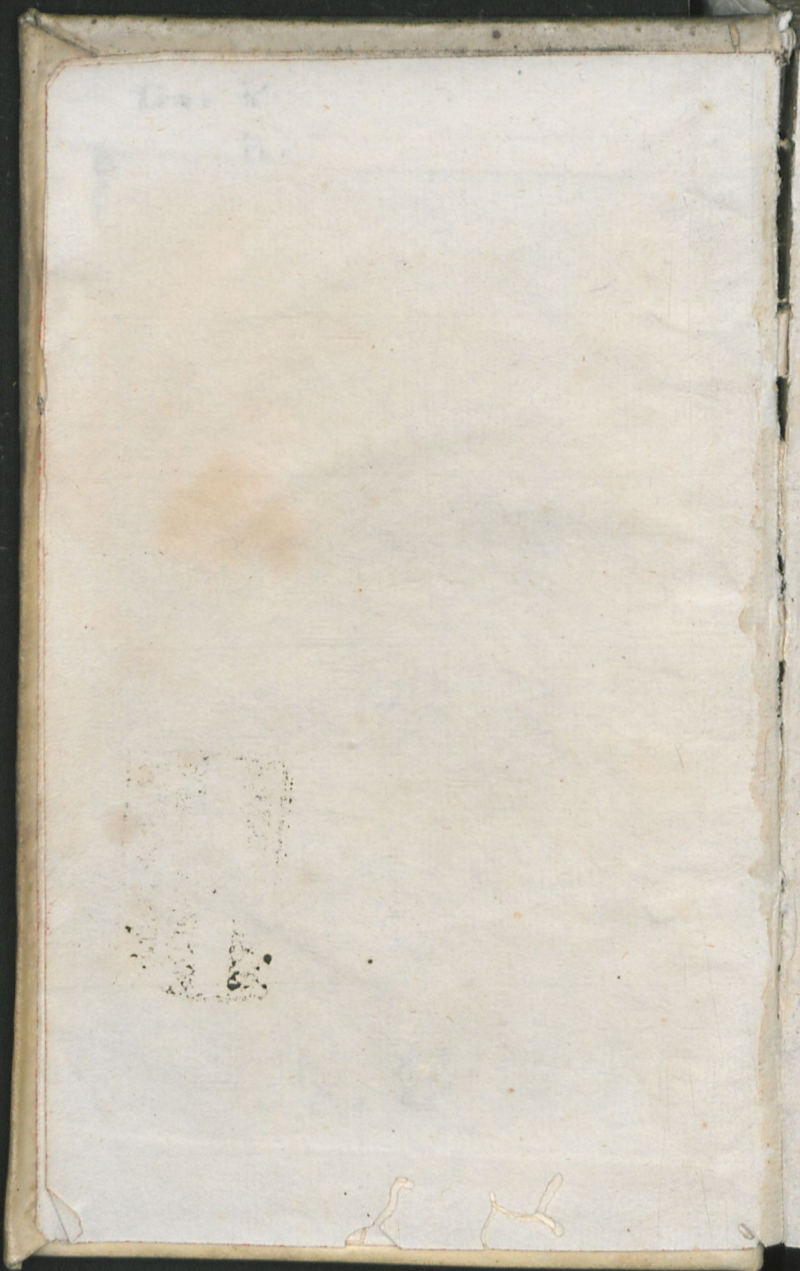
[Faint, illegible handwritten mark]

1131
L. o. 49/11.

[Faint, illegible handwritten marks]

5
MERCVRII GALLOBELGICI
SLEIDANO SVCCENTVRIATI,

Sive

RERVM IN
GALLIA ET BELGIO PO-
TISSIMVM; HISPANIA QVOQVE

ITALIA, ANGLIA, GERMANIA, VNGARIA
Transylvania, vicinisque locis, à nundinis Francofurtensibus
Anni 1618. Autumnalibus, vsque ad Nundinas Anni
1619. Vernales potissimum gestarum,

HISTORICÆ NARRATIONIS

continuata;

TOMI DUODECIMI LIBER
TERTIVS.

Auctore

M. GOTARDO ARTHVS DANTISCANO.

FRANCOFVRTI,

Sumptibus SIGISMVNDI LATOMI, Anno 1619.

NOBILISS. ET PRÆ-
 STANTISS. VIRO, Dn. HEN-
 RICO PETRI, ILLUSTRIS ET
 GENEROSISS. COMITI NASSO-
 via & Cattimeliboci &c. à secretis. Do-
 mino & fautori meo multum
 colendo, S.

RESTE alicubi, Nobiliss. & consultiss. vir,
 Dn. & fautor colende, Cicero monet,
 ne nos periculis offeramus, quod nihil pos-
 sit esse stultius. Idem enim & Ambro-
 sius innuit, temeritatem esse periculis se offerre, in-
 quient. Verum enim vero cum cunctis rebus insit pe-
 riculum, & super omnem lapidem, ut proverbium
 habet, surrepat scorpium, summa prudentia pradi-
 tum oportet, esse eum, qui periculum cavere semper
 velit. Nam, ut praeclare Seneca, citius invenitur peri-
 culum, quam contemnitur, Et Cyprianus: Nemo
 diu tutus est, inquit, qui periculo proximus est.

Apparet hinc utiq; periculum semper cavere non
 posse, nec omne etiam reformidare periculum virum
 fortem & sapientem debere. Fortitudini proposita
 esse, docet Aristoteles, quæ maxime sunt terribilia, &
 Cicero, res magnas, dicit, & excelsas sequi oportet eum,
 qui fortitudinis partes tueri expetit. Verum quidem
 est, quod Augustus Caesar, aureo hamo piscari, dixit
)(qui

EPISTOLA

qui magno sumptu & periculo de rebus parvis dimi-
cant. In eos enim quadrat versiculus:

Flot victor, perit victus, victoria tristis.

At vero si quando res magna incidant, illa certe non nisi magnis suscipi perficij, periculis volunt; Et nunquam periculum sine periculo vincitur. Non fit sine periculo, inquit Terentius, facinus magnum & memorabile. Quemadmodum enim in Beotia, ut Plinius auctor est, fontes duo sunt, quorum alter memoriam, alter oblivionem affert, ita fere magno alicui bono, magni mali vicinum periculum est. Quo autem majus est periculum in suscipiendo aut perficiendo, eo factum ipsum redditur clarius atque illustrius, maximeq; placent, quæ magno periculo quaruntur.

Exempla hujus rei in historiis passim obvia sunt, & ex hoc ipso etiam libello meo, qui semestralium Annæ hujus historiam continet, quod omnino periclitandum sit ei, qui periculum effugere cupiat, apparere omnibus posse autumo.

Hunc ego vir Nobiliss. & præstantiss. N. E. T. uti inscriberem, causas, quæ superiori tempore, ampliss. & consultiss. virum, Dn. Philippum Henricum Hænonium, IC. & consiliarium Nassovicum præstantiss. N. E. T. affinem, meum vero Dn. & fautorem singularem, dedicatione libri in Tomo Mercurii mei

Vnde

DEDICATORIA.

Vndecimo secundi, compellare me monuerunt, easdem habui. Cum enim & ingenii doctrinæq; dotibus delectari N. E. T. & non historiarum solum favere scriptoribus, sed & in ejusmodi scriptorum lectione, quæ ut ad ingenii cultum morumq; elegantiam, sic ad vitæ integritatem & dignitatem aliquam, Reipublicæq; administrationem conducunt maximè, versari, crebro, ut ex amica Dn. Iohannis Textoris amici mei præstantis, relatione, ita & ex Chronico ejusdem Nassovico mihi constaret, facere omnino non potui, quin studium meum erga Nobiliss. Personam Tuam dedicatione hac mea testificarer.

Quare N. E. T. ut libellum hunc meum benevolo aspicere vultu, meq; commendatum sibi habere non dedignetur, etiam atq; etiam rogo & obtestor, Francofurti ad Mænum 8. Martii Anno 1619.

N. E. T.

Observantis,

M. Gothardus Arthusius
Dantiscanus,

IN-

I N D E X
MEMORABILIVM QVÆ HOC
libro continentur.

A Rminiani de synodo Dorāra- censi conqueruntur. 136	hemia de suscipienda tracta- tione compositionis litera. 39
Austria inferioris Ordinum ad Casarem litera 121	Ferdinandi Regis ad Ordines Bohemia literas responsum. 17
Bavaria princeps ad legationem Ordinum Bohemia respondet 77	Fluvius in Hūgaria aliquis san- guine tinctus. 135
Bucquovius cum exercitu in Bo- hemiam adventit. 18. Bud- vissium habita prius cum Or- dinibus pugna, ingreditur. 74	Gommitense oppidum à Casaria- nis interceptum. 50
Casaris ad Ordinum Bohemia literas responsum 15. Eiusdem ut arma deponant, ad Bohe- mos admonitio 26. Eiusdem ad Electorem Saxonia in pun- cto interpositionis litera 37. E- iusdem ad Silesia Ducem de irruptione in Austriam litera 110. Eiusdem ad Ordines Bo- hemia de amica pacis tracta- tione admittenda commoni- tio. 127	Gratsna à Tampirensi Comite intercepta. 151
Cometa in cælo visus. 104	Hispani classem ingentem in- struunt. 146
Comitia ab Austriacis celebrata 72	Incendiarii in Bohemia depre- hensi. 133
Comitia à Moravia Ordinibus habita. 135	Iohannis Christiani Silesia Ducis ad Casarem responsum. 116
Comitia publica à Directoribus Bohemis indicta. 137	Ledenbergius sibi ipsi mortem consciscit. 48
Conjuncti Casaris Vienna mori- tur. 121	Magistratus passim in Hollan- dia & Selandia reformatus 50
Electoris Saxonia ad Ordines Bo-	Mansfeldius Comes à Casare proscriptus. 141
	Maximilianus Archidux Au- stria moritur. 73
	Moravi Bohemos ad pacem hor- tantur. 19
	Neubusis suburbium à Tampi- rensi Comite exustum. 11
	Nidda fluvius aquam amittit 135
	Ordines Bohemia pro abrogandis expeditionibus bellicis literas ad

I N D E X.

- ad Casarē mittunt 12. A Con-
fœderatis Belgii Ordinibus
auxilium petunt 23. Legatos
ad principem Bavaria mis-
tunt 28. Ad literas Electoris
Saxonia respondent 40. Ad
rumorem de præposito Pilsnensi
male habito, respondent. 140
- Ordinum protestantium in Bo-
hemia ad Saxonia Electorem
litera 21. Eorundem ad Ca-
sarem de abducendis ex Regno
militib. litera 24. Eorundem
de conditionibus suscipienda
tractationis & obsidione Pil-
nensi ad Casarem litera. 96
- Eorum ad Silesia principem,
de causis facta in Austriam
expeditionis litera 114. Eo-
rum ad Electorem Saxonia de
induciarum asssecuratione li-
tera 138
- Ordines Bohemia Vigestimū
quenque ad arma in toto Re-
gno convocans 147
- Ordo equestris de Sancta Militia
Vienna institutus 152
- Pilgramum à Tampirensi occu-
patum 12
- Pilsna à Mansfeldio obsidetur 20
Eam obsidione liberari Bava-
ria princeps ab Ordinibus Bo-
hemia expetit 79 Eam cur ob-
sidione cinxerint protestantes
Bohemia Ordines causam Ba-
varia principi exponunt 81
- Pilsna ab Ordinibus Bohemia
protestantibus vi armata
expugnata 86
- Piurati subversio restaurati fru-
stra cepta 1
- Pugna ingens inter Turcas &
Persas habita 133
- Saxonia Elector de obsidione
Pilsnensi avertenda à Casare
monatur 70. Ejusdem de loco
& tempore instituenda tra-
ctationis ad Bohemia Ordines
litera 143
- Silesii auxiliares Copias exi-
tere revocans 19. Bohemis
auxiliares Copias mittunt. 33
- Svevhalium & alia Austria mo-
nasteria à Bohemia Ordini-
bus intercepta 105
- Tampirensis Viennam profectus
novum exercitum cõparat 52
- Terramotus non procul à Fran-
cofurto factus 174
- Teutsbrodium à Casarianis de-
seritur 118
- Turbarum in Rostia cõpositio 4
- Turrensis Comitum de causis fa-
cta in Austriam irruptionis
rescriptum 108. Eius filius nu-
prias celebrat 119
- Veneti & Constantinopolitani
insolito morbo affliguntur 72
- Vniti Imperii Electores, Principes
& status, conventum Roden-
burgi celebrantes, literas ad
Casarem mittunt 42

F I N I S.

AD CLARISSIMUM DO-
CTISSIMUMQUE VIRUM,
Dn. M. GOTHARDVM ARTHVSTVM,
P. C. Philo-Mathem. & Historicum
eximium, &c.

EPIGRAMMA.

Sunt, labor & studium, pietas & sedula cura,
Quae te commendant de meliore nota.
Quid tibi, quid patri & prosis, caraeq; iuventa,
Id dudum novit primus & imus homo.
Nec dubium restat, namq; id tua Scripta probabunt,
Quae das, quae (fuerit si tibi vita) dabis.
En, nunc historicis mandas memoranda libellis,
Heroum atq; Ducum fortia facta canis.
Tale, tuum hoc scriptum, vir praestantissime, doctis,
Quale, sopor fessis cordibus, esse solet.
Quin merito, siquidem pollet gravitate libellus
Hic magna, atq; usu, dexteritate simul.
Quare perge, etenim semper tua scripta virebunt,
Sive solo vivet mens tua, sive polo.
Hae tibi post mortem Charites monumenta locabunt:
Hic jacet historici fama decusque chori.

Vincentius Latomus
Mœno-Francof.

MERCVRII GALLO-
BELGICI SVCCEN-
turiati,

TOMI XII. LIBER III.

EORVM QVÆ à NVNDINIS
Francofordiensibus Anni 1618. autumnalibus, vsq; ad nundinas anni 1619. Vernales, memoratu digna passim acciderunt, relationem continens.

PInem superiori libro Plura Anno
ra vel Pluretum dedit, op- 1618.
pidum in Grisonibus ele- *Plureti sub-*
gantissimum, & splendi- *versiore-*
dissimis ædificiis ad voluptatem ob- *staurari fru-*
lectionemque summam extructis *stra cepta.*
mirifice exornatum. Ejus oppidi, in
quo tanquam paradiso aliquo terre-
stri, liberè Incolæ & secure rebus om-
nibus abundantes vivebant, subi-
A tanca

Anno 1618. tanea momentaneaꝫ; subversio, hor-
rendum est severissimæ erga pecca-
ta nostra iræ divinæ testimonium, in
exemplum enim nostrum facta est, vt
sciamus, nisi pœnitentiam egerimus,
meliori loco non futuros nos, sed eo-
dem vel simili supplicio, Christo ipso
teste, Luc. 13. perituros. Pridie ejus
quo subversio facta est, diei, fœror in-
gens & insolitus, nares omnium, cau-
sa tamen ejus ignorata, graviter of-
fendebat, monebat item operarius
quidam, quo instinctu incertū, Ver-
temannum Cancellarium & alios, vt
rebus quibusque preciosioribus con-
vasatis oppido exirent, instantemque
ita perniciem evitarent, sed ludibrio
habitus, prophetam vanum menda-
cemque fore se audivit, qui relictis il-
lis. alium in locum mature vitæ suæ
consulens concessit. Sub vesperam e-
jus, quo ruina facta est, diei, merca-
tor quidam Octavius Franginus no-
mine, oppidum illud petiturus, ab
obviis mulierculis quibusdam, qui-
bus de operarii istius sermonibus au-
ditum

ditum forte aliquid fuerat, ne ingre- Anno
deretur, quod periculum loco inta- 1618.
ret maximum, monebatur, at ille
verba ista ridens, cum sub crepuscu-
lum ingressus vix esset, pernicie ea-
dem oppressus, periit. Animas mo-
mentū istud mille & quingentos cir-
citer sustulisse putatur, ex omnibus n.
incolis quatuor tantū personæ, quod
absentes essent, incolumes remanse-
re mercator nempe quidam peregrè
profectus, & alius qui cum murario
quodam, in cellam viriariam extra
oppidū sitam, vinum ad cœnam ne-
cessarium allatum processerat, item-
que puer aliquis lingua captus, qui
pomis perficis in horto carpendis in-
tentus, commotione ista violenta in
sublime raptus, & calceis etiam pri-
varus evasit, Tanta enim commotio-
nis vis fuit, vt nihil salvum relinque-
retur. Post erodie longo ultra oppidū
intervallo duæ puellæ, decem vel cir-
citer annorum, exanimæ cum sup-
pellectile ex oppido aliqua repertæ
fuerunt, oppido omni ad supremum
A 2 vsque

Anno vsq; fastigium terra & lapidib. obruta
 1618. to, & fluvii etiam præterlabentis cursu, non sine multo Clefensium vicinorum terrore præpedito, qui exitum tamen rupto postmodum aggere, optatum reperit. Adhibiti post dies aliquot à Grisonibus fossorès magno numero fuerunt, qui obruta terrabona corporaque interfectorum eruerent, at illi exitiali fœtore impediti, ab opere cessarunt, magistro & inspectore ipsorum à spectro, vt abstineret & in nunquam instaurandum locum operam frustraneam nõ collocarent, admonito. Inventus inter alia lapis fuit, admonitionem Hebræa lingua sequentem exhibens: Sic dicit Dominus, verbum meum quasi ignis est & malleus conterens petras. Exite de Babylone, liberate quilibet animas vestras Nemo taceat ad peccata eius, redibit enim ultio Domini, & retribuetur ei secūdam malitiam eius.

*Turbarum
 in Rhetia
 compositio.*

Erant eo tempore turbæ in Rhetia non exiguæ. Animadverterant enim longo jam tempore Grifones seu cõfœde-

foederati Rhetenses Helvetii, id age- Anno
realiquos, vt abrogato, quo vtuntur 1618.
passim statu Democratico, omnem
ad se potestatem quo iure qua iniuria
pertraherent, sibi que corruptos pro-
missis muneribus que variis multo-
rum animos conciliarent. Perfece-
rant illi quidem obtinuerant que, vt
non subditi solum, sed externi etiam
Principes proceres que si quid in re-
gionibus istis expediendum haberent
ad ipsos confugerent, ipsorum que
gratiam expeterent, cum quibus ta-
men fraudulenter sæpenumero ege-
runt, eoque ipso fecerunt, vt pessime
apud varios confœderati isti populi
jam audirent, dum muneribus addu-
ci se paterentur, vt plus promitteret,
quam præstare re ipsa possent. Corre-
ctio malorum istorum optata & de-
siderata à multis, sperata ob poten-
tiam ipsorum à paucis fuit, donec cõ-
uentione facta ad subueniendum pa-
triæ & libertatem suam ab oppressio-
ne tyrannide que ista vindicandam
se se invicem exhortarentur. Hoc fa-

Anno ſto primarius quidam libertatis pa-
 1618. triæ oppreſſor Serneti habitans, ar-
 mato domum ſuam præſidio inſtru-
 xit, & adverſus irruentium forte im-
 petū comparato ad tempus aliquod
 commeatu ſe munivit, ſubditos ejus
 loci ad ſexcentos & amplius ad ſui de-
 ſenſionem jurejurando obligavit, &
 adverſus vicinos incitavit, Quin &
 de externo auxilio comparando cogitavit, ut jam civili & interno bello
 conatus ejus ſimilis omnino videretur.
 Tandem tamen cum confluere
 ex vicinis locis confœderatos pluri-
 mos videret, rebus ſuis diſfidens, de-
 que præſidiariorū ſuorum fide dubi-
 tans, aſſumptis fideliffimis quibuſq;
 in fugam ſe convertit. Irruentes poſt-
 modo vicini fœderati in domum e-
 jus, bona quæ ibi reperiebantur, in
 tabulas redegerunt. Interim qui ma-
 giſtratum in provinciis gerebāt, miſ-
 ſis ad concitatum populum primariis
 quibuſdam Eccleſiaſticis politicisq;
 perſonis, juſticiam omnibus, dum-
 modo armis depoſitis ad quietem ſe
 com-

componerent, administraturos sese Anno
 promiserunt, cumque tantam adver- 1618.
 sariorum vim esse cognoscerent, ut
 officio isto tam salutari sine armato
 auxilio fungi se posse minimè vide-
 rent, juvari sese misso ex provinciis
 singulis certo armatorum numero
 petierunt. Sicigitur conventus tan-
 dem Curæ primum & postea Turfeti
 institutus fuit, populo ex provinciis
 magna copia ad loca ista armato con-
 fluente. In conventu isto leges quæ-
 dam veteres instauratæ, & novæ con-
 ditæ fuerunt, absentibus etiam in eas,
 adhibita tamen moderatone aliqua,
 consentientibus. Sensus legum & cō-
 stitutionum erat, ut vtraque religio,
 Evangelica scilicet & Romano-Ca-
 tholica in provinciis istis retineren-
 tur, & unicuique parti exercitium re-
 ligionis liberum permetteretur; Om-
 nibus tam nobilibus quam aliis sua
 libertas relinqueretur, bona & for-
 tunæ ipsorum conservarentur, & ne-
 mo in alterius præjudicium aliquid
 faceret, sed justitia omnibus ex æquo

Anno 1618. administraretur : subditi ab omni iniuria & intentata aliorum tyrannide defenderentur ; Ærarium & bona publica peculiarium quorundam direptionibus minimè submitterentur ; Privati cum externis Principibus de Republ. nihil quicquam tractarent, contra facientes capitis supplicium luerent. Amicitiam tamen & familiaritatem cum vicinis Principibus Statibusque omnes pro virili colerent. Legibus istis approbatis pœnale iudicium constitutum fuit, Scabinis ad illud ex singulis provinciis viginti duobus instigatoribus novem, Actoribus duobus, scribis item & ministris aliquot assumptis, & Ecclesiasticis insuper novem, majoris auctoritatis gratia ipsis adhibitis, quos omnes, quod justitiam omnibus, sine vlllo vel personarum vel fortunarum alicuius respectu administrare, ab ejus tramite nec muneribus nec familiaritate alicujus abduci se permittere, si qui corrumpere eos forte velint, aperire, & ad gloriam Dei salutemque patriæ pro-

promovēdam omnia dirigere velint, Anno
 jurejurando obligarunt. Dum hæci- 1618.
 ta gererentur, & populus in armis et-
 iamnum esset, suspecti quidam com-
 præhensi & in judicium prolati fue-
 runt, aliqui vero malè sibi conscii, ar-
 repta fuga sese subdixerunt. Erat in-
 ter eos vnus de quo ex quorundam
 superioribus annis capite multato-
 rum confessione, literis item & sub-
 scriptionibus propriis constabat, vt
 Fuentinum illud munimentum in fi-
 nibus Provinciarum extrueretur, au-
 ctorem suaforemque fuisse, populū
 qui armata manu ad structurā istam
 vtpote contra factam Mediolani An-
 noi 531. transactionem excitatam, im-
 pediendam, iam confluxerat, à pro-
 posito isto astute & fraudulenter ab-
 duxisse, atque ad absolvendam stru-
 cturam, quod hostes & adversarios
 omnes ad quietem composuisset, per
 literas exhortatum Mediolanenses
 fuisse. Cum igitur inter facinora alia,
 fateretur quoque, se de rebus variis
 cum externis quibusdam Principibus

onoi.

A 5

pro

Anno provinciarum nomine tractasse, spe
 1618. vana eos lactasse, multam ab ipsis pecuniam accepisse, promissis tamen non stetisse, sed per fide omnia egisse, sententia adversus ipsum lata 12. Augusti fuit, vt tanquam proditor patrię publicę, à carnifice in quatuor partes dissectus periret, bona ejus omnia, vbi vxori prius & creditoribus de dote & debitis aliis satisfactum esset, fisco cederent, & domus ejus solo æquaretur, duabus in locum ejus infamibus columnis ad perpetuam rei memoriã positis. At vero cum varię pro eo intercessionες fierent, habita etatis, qua septuagesimum quartum jam ingressus annus erat liberorum item, quos novem in vita superstites habebat, & honestę familię ejus, ratione, gratia ipsi facta ea fuit, vt securi percuteretur, & quid de domo ejus facere vellet plebis arbitrio permetteretur. Eiusmodi igitur suppliciis tum in plures alios prodicionis reos & quod in patrię perniciem multa egissent, propriis literis, vivis testibus & confessione

sione propria convictos, animadver- Anno
sum fuit, illis qui fuga sibi prospexe- 1618.
rant, ex parria proscriptis & ad suppli-
cia varia, si quando in provinciis for-
te depræhenderentur, destinatis.

De Tampirensis comitis ad Neu- *Neuhufsi*
hufium Bohemiæ oppidum adventu *suburbium*
superiori libro dictum est, Reiectus *à Tampi-*
tum præfidiariorum virtute subur- *rensi comite*
bium incendio ferè totum delevit. *exustum.*
Senatus itaque datis ad eum literis,
quod de sua, inquit erga Cæsarem
fide quæserit, non suam eam, sed
Guilielmi Slavatæ urbem esse sciret,
& nec Dominum suum, nec se à fide
Cæsaris, Regis sui clementissimi vn-
quam defecisse, sed in ea ad mortem
vsque perseverare constanter velle,
nihil minus igitur ab eo quam tantam
crudelitatem sævitiamque quam rap-
inis & incendiis in urbis istius terri-
torio exercuerit expectasse. Claves
urbis non in sua, sed præfidiariorum
præfecti præestate esse, se quidem in
fide Cæsaris ad mortem vsque con-
stantissimè permansuros. Petere igitur,

tur,

Anno 1618. tur, vt cum sui iuris non sint, quo ad
 responsum à Domino suo accipiant, excusatos se habere & ab hostili ista violentia sibi temperare velit. Nihil commotus hisce literis Tampirensis ad urbem nocturno tempore rediit, admotaque ad portam machina, ingressum sibi patefecit. At vero à præfidiariis iterum rejectus, cum vrbe potiri se non posse videret, converso Pilgramum itinere, destinatos eò à Turrensi Comite præfidiarios oppressit & occupatum deditione oppidum, præfidiario milite firmavit.

*Pilgramum
 à Tampi-
 rensi occu-
 patum.*

*Ordines Bo-
 hemia pro
 abrogandis
 expeditio
 nibus belli-
 cis literas
 ad Casarem
 mittunt.*

Ordines cum viderent quæ mala quotidie in regno fierent, & quanto- perè Heiducci potissimum incendiis direptionibusque passim grassarentur, Comitem item Bucquoium cum maioribus copiis in itinere esse & jam Teutsbrodum oppidum occupasse audirèt, conatibus ipsorum repugnauerunt quidem, sed interim tamen datis ad Electorem Saxonie Palatinum- que & Silesie Ordines literis, statum suum ipsis aperuerunt, ipsorumque & de-

& defensionem & fidelem apud Cæſarem interceſſionem expetierunt, Anno eandem & à Ferdinando Rege & à Maximiliano Archiduce per literas requirentes. Datis inſuper ad Cæſarem literis, non dubitare ſe inquirunt, Majestatē ſuam Cæſariam Regiamq; ex poſtremis Directorum ſuorum literis cognoſcere potuiſſe, quanto deſiderio factam ſibi à legatis Cæſariis de pacis tractatione inſtituēda ſpem, expectarint haſtenus. Interim cum ea intermiſſa, damnum ſubinde majus Regno inſeratur, quomodo averti illud & prohiberi commode poſſit, deliberationem ſuſcipere coactos eſſe. Principio autem de verbis illis, quibus commotum ſe conqueſtus ſit, teſtari, quo ſenſu accipiantur, prolata à ſe nullo modo fuiſſe, ſibi vero grave admodum & pernicioſum eſſe, quod Tampirenſis Comes ingenti cum exercitu imperum in Bohemiæ regnum fecerit, eumq; Johannes Eufebius Cainus, cum diplomatibus in Regno paſſim affigendis ſecutus ſit. Se quidem

Anno dem omnes sancte ipsi affirmare,
 1618. quod in fide ejus, vt hactenus, sem-
 per manere & perseverare velint. Le-
 tari admodum quod diploma Maje-
 statis, transactionem inter Ordines
 sub vna & sub vtraque factam, & Co-
 mitiorū recessum, facta recta etiam-
 num esse cupiat. Sperare inter alia
 hoc etiam ipsum consideraturum,
 tribus jam vicibus regnum istud bel-
 lo gravissimè afflictum paucos inter
 annos fuisse, in suam vero gratiam
 mala ista omnia æquo animo Ordines
 tulisse, rogare itaq; vt aliter non sta-
 tuat, quam pacis se cupidissimos a-
 mantissimosq; esse, & propterea pro-
 gressum militum inhibeat, ab expe-
 ditionibus bellicis, conatibusque ho-
 stilibus omnibus abstineat, edicta ad-
 versus se suosq; milites directa abro-
 get, desideratum illud compositionis
 transactionisq; negotiū promoveat &
 persuasum omnino habeat, quod dū-
 modo si de religione & pertinentibus
 ad eam privilegiis omnibus securi ef-
 se possint, ita se erga Majestatē suam
 exhi-

exhibitori sint, vt omnium ea in parte expectationi abundè satisfiat.

Anno
1618.

Ad literas has responsum à Cæsare fuit, quod ad militum in regnum illud introductionem attinet, satis jam in superiorib; literis explicatum fuisse quid causæ ad promovendam eam habeat. Ægrè quidè & difficulter ad expeditionem istam faciendâ adductum esse, militemq; satis diu, cum nõ exiguo vicinarum regionum incommodo detinuisse, & quid mali regno isti accidere inde possit, satis prolixè considerasse. Cum vero paternas suas admonitiones omnes irritas esse, & Ordines ipsos expeditionum bellicarum initium fecisse, viderit, fidelibusq; subditis suis tam Ecclesiasticis quam politicis damni quam plurimum illatum inde fuerit, ad mala ista avertenda, militemq; suum promovendum necessitate coactum maxima fuisse. Equidem innocentes affigi, & patriæ incommodum detrimentumq; inferri aliquod, non parum se dolere, ejusque causam paucis

*Cæsaris ad
Ordinum
Bohemia li-
teras respo-
sum.*

ex

Anno 1618. ex ipsorum numero personis acceptam ferendam esse, qui confictis sermonibus religionis agi negotiū, quod particularium quorundam attentata solum concernat, plerisque persuaserint, & cominationibus variis, sibi, ut debitas evitarent pœnas, eos adjunxerint. Quandoquidem igitur fideles sese subditos esse asserant, si re ipsa verum id esse declarent, à malè usurpato hactenus imperio abstineant, militem suum dimittant, ad quietem se componant & Edictis admonitionibusque suis morem gerant, velle se certas ad suscipiendam tractationem personas quamprimum nominare, seque ad fidelissimas Regis Ferdinandi & Electorum intercessionem talem exhibere, ut paterna sua bonitas toti mundo innotescat. In patentibus ipsorum literis odiosè admodum scriptum esse, exercitum suum seque ita ipsum, hostem patriæ esse, idque agi, ut Bohemis vel sub perpetuum servitutis jugum missis vel plane exterminatis, bona ipsorum inter alios in regnum

gnum introducendos, distribuantur, Anno
 Ejus enim nihil sibi in mentem venisse, 1618.
 se, qui Ordinibus Regni tam sub vna,
 quam sub vtraq; omnibus privilegia
 sua, diploma item Majestatis, trans-
 actiones & Comitiorum recessus con-
 servaturum se jam pridem receperit,
 in eadem enim etiamnum sententia
 constanter perseverare, hac addita
 promissione, justitiam omnibus incō-
 modo aliquo præter meritum affectis
 abunde administratum iri, Militibus
 certè in mandatis datum, vt nihil de-
 trimenti fidelibus subjectis suis infer-
 rant, Neminem igitur de expeditio-
 nibus istis bellicis querendi causam
 habiturum. Si quis vero admonitio-
 nibus istis neglectis inobedientium
 sese partibus adjungat, & detrimenti
 inde aliquid accipiat, præter seipsum
 quem accuset neminem habiturum.

Literis istis Ferdinandus Rex suas
 quoque adjunxerat, Et, ab eo statim
 tempore inquit, quo de periculosis i-
 stis motibus quid inaudierit, pro sin-
 gulari sua erga regnum istud affectio-
 ne,

*Ferdinandi
 Regis ad Or-
 dines Bohe-
 miae literas.*

B

ne,

Anno ne, nō intermisisse, quin non rogatus
 1618. etiam cum Cæsare de mediis quibus
 turbæ istæ maturè componerentur,
 egerit. Idem etiamnum facere velle,
 nec dubitare, effecturum se apud Cæ-
 sarem, vt, dummodo sibi ipsis non sine
 impedimento, & monitionibus man-
 datisque Cæsaris obtemperant, tur-
 bæ motusque isti omnes oportune
 componantur.

*Bucquoius
 cum exerci-
 tu in Bohe-
 miam ad-
 venit.*

Velitaris interea inter Cæsarianos
 & Ordinum milites ad Saslaviam pu-
 gna 14. Sept. facta est, in qua multi
 ab vtraque parte, cum præsertim tor-
 mentis etiam maioribus vterentur,
 occubuerunt, ex Tampiricis vero qui
 in Sylvam concesserant, ob anno-
 næ defectum non pauci, ab agricolis
 etiam cæsi, perierunt. Bucquoius in-
 terim cum in Bohemiam appulisset,
 ibique de incendiis & rapinis ab iis
 qui sub Tampirensi militabant pas-
 sim excitatis edoceretur, abstinen-
 dum ab illis severissime initio præce-
 pit. Persuasum ipsi Viennæ erat, mili-
 tes exercitatos in Bohemia nullos es-
 se,

se, & præter provinciales agricolas Anno
 quibus cum pugnaret milites non re- 1618.
 perturum, verum aliter longe rem
 habere depræhendit, itaque cum mi-
 lite instructus sufficiente non esset,
 mutato, vt Pragam rectâ peteret cõ-
 silio, in castris se continuit, Bohemis
 cum duplo majori exercitu ad vnum
 atque alterum miliare adventantem
 præstolantibus.

Legati interim ex Moravia Pra- *Moravi Bo-*
 gam venientes Bohemos ad pacem *hemos ad*
 faciendam hortabantur, quod auxi- *pacem hor-*
 lio ipsis, donec de re omni rectius in- *tantur.*
 formarentur, venire nullo modo pos-
 sent, quo audito Bohemiæ Ordines
 majorem ipsis Apologiam legendam
 exhibuerunt. Ea lecta, rem rectius
 consideraturos, & vt motu omni se-
 dato pax honestis conditionibus fie-
 ret ad laboraturos promiserunt.

Silesii tum, ad relationem Ducis *Silesii auxi-*
 Brigenfis, qui Legatus Viennæ cum *liares copias*
 ducentis equitibus fuerat, auxiliares *ex itinere*
 suas copias revocarant, verum à Bo- *revocant.*
 hemis rectius informati de aliquot e-

Anno quitum peditumque millibus auxilio
1618. mittendis spem ipsis fecerunt.

*Pilsna à
 Mansfeldio
 obsidetur.*

Hoc tempore Ernestus Mansfeldiæ Comes, ex bello inter Hispaniæ Regem & Sabaudia Ducem gesto, in Bohemiam cum perfectis & officariis aliquot profectus, & ab Ordinibus ad Pilsnam, quæ Civitas Cæsari constanter adhærebat, & in conatus Ordinum consentire modis omnibus recusabat, armis coercendam & sibi conjungendam missus fuit. Cognito eo Pilsnenses pulcherrimum suburbium suum ipsimet accenderunt & in cineres totum redegerunt. Mansfeldius ex suburbio isto molitorem quædam interceptit, ex eoque omnem vrbis statum civium vires, præsidiariorum sub Dornhano, qui literis confictis instructus, militem suum conscripserat, militantium numerum, & bonorum ab Ecclesiasticis potissimû in vrbem translatorum magnitudinem, nec non pulveris & globorum ab Egeranis coemptorum copiam cognovit, itaque admoto ad vrbem e-

xcr.

xercitu, castra statim paravit oppugnationisque initium fecit.

Anno

1618.

Pragam interea captivi aliqui delati sunt, qui adulterinis Ordinum sigillo munitis literis instructi, militem passim conscriptum Pilsnam traduxerant. Sparsus autem de Ordinibus rumor erat, Turcam eos ad faciendum in Hungariam impetum literis suis sollicitasse. Ut igitur innocentiam suam omnibus testarentur, literis publicis partim affixis, partim ad Saxoniam Electorem missis, tamen iniquiunt, præter alia quibus affligantur incommoda, calumniis etiam apud Cæsarem & principes alios præter omne suum meritum gravati variis fuerint, non credidisse tamen inventum iri aliquem tam impudentis perfrictæque frontis hominem, qui confingere & palam spargere audeat, auxilium sese à Sultano Turcico per literas experuisse, ipsumque ad turbandam bello Hungariam irritasse, quem admodum literarum istarum exemplar ad Cæsarem missum sit. Non du-

*Ordinum
Protestan-
suum in Bo-
hemia ad
Saxoniam Ele-
ctorem lite-
ra.*

Anno bitare quidem vanitatem istius fi-
 1618. gmenti prudētes facile perspecturos,
 ne tamen calumnia ista vltcrius in
 suum pręjudiciū ab adversariis pro-
 feratur, necessarium putare aliquid
 ad Electorem de ea referre, petere i-
 gitur vt fidem ei non adhibeat, nec
 calumniis eiusmodi deformari se per-
 mittat, religione enim sua prohiberi,
 quo minus cum iurato Christiani no-
 minis hoste consilia tractent, aut in
 Christianorum perniciem eum exci-
 tent. Nihil equidem eiusmodi vn-
 quam cogitasse, sperare etiam, Deum
 ne id facere porro etiam necesse sit,
 clementer prohibiturum. Quod si li-
 terarum aliquid, (quod non sperent
 tamen) proferri hac in parte possit,
 cogitare aliter non posse, quam sigil-
 lis suis ab interceptis forte literis ab-
 reptis turpiter ab usum aliquem, eius-
 modi quid ad Sultānum scripsisse. In
 ea enim suspicione confirmari, quod
 non ita pridem in districtu Pilsnensi
 sigilla patentibus suis literis ablata a-
 liisq; ad milites conscribendos confi-
 ctis

Etis opposita, referentibus ex Impe- Anno
 rio ubi militem Pilsnenses conscripse- 1618.
 rint fide dignis hominibus, cogno-
 verint. Quicquid sit, hostibus & ad-
 versariis suis totum illud acceptum
 ferendum esse, qui hac in parte, ut in
 aliis omnibus cupiditati suæ satisfac-
 cerint. Pro conclusione hoc etiam
 addere, Cæsariæ Majestatis com-
 missarium Cainum occupata arce &
 oppido Polnensi, cives Evangelicam
 religionem amplectentes omnes in
 arcem convocasse, ibique à præsen-
 tibus Jesuitis uti abnegata religione,
 suis accederent partibus monitos, se-
 verissimis comminationibus additis
 fuisse, eos vero vitæ potius & fortu-
 narum omnium quàm religionis ja-
 cturam facturos respondisse. Appa-
 rere igitur vel ex hoc vnico, quo sine
 motus istos in regno primum dede-
 rint, & quod aliud nihil quam reli-
 gionis negotium ibi agatur, ut ad pa-
 randum auxilium eo faciliorem sese
 præbeat.

Apud Mauritium quidem Aurai-

B 4

cum

*OrdinesBo-
hemia à*

Anno 1618. cum Principem Ordinesque Belgii confederatis Belgii Ordinibus auxilium petunt. contederatos pro auxilio impetrando Ordines egerunt, qui in pleno etiam confessu militibus pecuniaque iuvandos eos decreverunt. An vero de Turcis acceptum hoc ab adversariis fuerit, liberum cuique iudicium esto.

*Ordinum
Bohemia
ad Cæsarem
de abducen-
dis ex regno
militibus
litera.*

Ad Cæsarem 25. Septemb. literas rursus Ordines dederunt, in quibus de militibus incendio & rapinis in Bohemia grassantibus, querentes, quis, inquit, regni status sit, & quantum milites Cæsarei tyrannidem passim exerceant, ex superioribus suis literis cognoscere Cæsarem, Additum in literis istis hoc etiam fuisse, à tractatione pacis admittenda, alienos non esse se, dummodo qua ratione securi interim ab insultu militum esse possint, edoceantur. Interim vero dum responsum expectarint, Moraviæ legatos Pragam advenisse, & uti pro se apud Majestatem Cæsariam intercederent in mandatis habere dixisse, Gratam sibi curam istam Moraviæ

Or-

Ordinum fuisse, ad accusationem Anno
 vero eorum respondere, in mentem 1618.
 sibi nunquam venisse, ut Cæsarem
 vlla in re offenderent, Ad defensionē
 parandam necessitate coactos fuisse,
 excusatum tamen Cæsarem semper
 habuisse, quod multis literis testati
 fuerint, gratiam semper ejus expetē-
 tes, quemadmodum his ipsis etiam
 literis, ut si quid durantibus turbis i-
 stis factum sit, quod offendere men-
 tem eius possit, ignoscendum sibi cle-
 mentissime experant. Jam vero cum
 animadvertant quotidie & experian-
 tur, quantam milites Cæsarii in re-
 gno passim tyrannidem exercent,
 quantopere erga omnes cuiuscunq;
 sexus & ætatis sint, sæviant, quantum
 rapinis & incendiis grassentur, quam
 ædificia & templa tam eorum, qui
 sub vna, quam qui sub vtraque sunt
 deformant, & periculum sit, ut nisi
 pacis tractatio mature suscipiatur, in-
 comparabile Regno damnum inde
 accidat, his de causis orare Cæsarem,
 ut habita malorum istorum ratione

Anno extremam à regno suo perniciem a-
 1618. vertat , milites incendio omnia sub-
 vertere & in sanguinem Christianum
 adeo sævire non permittat , sed regni
 rursus finibus abducendos curet , &
 in tractationem, de qua ex Electorum
 literis cognoscere prolixè potuerit;
 clemētissimè cōsentiāt, promptamq;
 ad eam Electorum operam requirat.
 Hoc enim factō promittere, milites
 sese, vbi levationem malorum per-
 ceperint, ad defensionem suam solū-
 modo conscriptos exauctoratos, &
 expeditiones bellicas omnes inter-
 missuros esse.

*Cæsaris ut
 arma depo-
 nant adBo-
 hemos ad-
 monitio.*

Ad literas istas respondens Cæsar,
 tamen, inquit Ordinum istam excu-
 sationem approbare per omnia peti-
 tionique eorum subscribere eo casu
 non possit, singulari tamen commi-
 seratione & dolore ex interitu & sub-
 versione Regni sui percepto, commo-
 tum, priusquam literas istas accepis-
 set, ad illustres. Moguntinum, Pala-
 tinum, Saxonizque Electores & Ba-
 variz Principem dirigendas literas,
 eos-

eosq; vti medios sese interponerent Anno
 rogandos censuisse. Quamprimum 1618.
 igitur responsum ab eis acceperit, i-
 ipsosque obedientiam suam debitam
 ipso jam facto & opere declarare vi-
 derit, de loco & tempore, aliisque ad
 tractationem istam suscipiendam ne-
 cessariis porrò deliberaturum, gra-
 tiamque & bonitatem suam omnibus
 abunde declaraturum, si nimirum ar-
 mis, quę ipsi priores arripuerint, de-
 positis, militem dimiserint, à dire-
 ctione & Provinciali administratio-
 ne, ad se Regem solum pertinente
 abstinuerint, & ad promulgari Edi-
 cti sui præscriptum sese composuerint.
 Hoc enim facto operam daturum, vt
 certus in Bohemia locus militib. suis,
 vbi nimirum de stipendio ipsis satis-
 fieri, & de annona, præsentia ab ipsis
 pecunia redimenda, prospici possit,
 determinetur, iniquum enim esse, fi-
 delibus suis Austriæ Moraviæq; sub-
 jectis molestiam aliquam militũ præ-
 sentia creari, Bohemis tamen mole-
 stos esse minimè debere, quemadmo-
 dum

Anno dum ea de re Electores pluribus per
1618. scripserit, à quibus omnia plenius co-
gnituri sint. Sperare igitur futurum,
vt mandatis suis satisfaciant, militem
suum rapinis & incendiis miserè o-
mnia deformantem dimittant, depo-
sitisque armis à directione, provin-
cialique administratione abstineant,
ne pœnis Edicto suo expressis in eos
animadvertendi, causam habeat.

*Ordines Bo-
hemis pro-
testantes le-
gatos ad
Principem
Bavaria
mittunt.*

Accepto hoc à Cæsare responso,
legatos statim cum literis ad Maxi-
milianum Bavariæ Principem Ordines miserunt, qui à Consiliariis ab-
sente Duce admissi, tametsi, inqui-
unt, de statu suo, qui sub vtraque sunt
in Bohemia Ordines. certiore Principem per literas fecerint, nullique
dubitent, quin ex illis, vt & ex trans-
missa Apologia sua, & aliorum rela-
tionibus, quid in puncto exercitii re-
ligionis Augustanæ Confessionis in
recepta ab Impetio religionis pace
fundatæ acciderit hætenus & etiam-
num accidat, attamen cum sermones
ea de re varii spargantur & non igno-
rent

rent dissimilibus istis & ad invidiam Anno magna parte confectis relationibus 1618. perverti auditorum animos & in dubium variumque sensum adduci facile posse, verissima relatione de rebus gestis omnibus Principem informandum censuisse, ut nimirum quibus causis impulsus defensionem pararint militemque conscripserint explorandum haberet. Religionis zelum omnibus hominibus à Deo & natura inditum, Ordines Bohemiæ, qui sub utraque sunt, impulisse, ut tametsi longo jam tempore sub defunctis Imperatoribus Christianæ suæ religionis exercitium in lingua Bohemica liberum haberent, eo tamen non contentos id egisse, ut pro evitando omni periculo, & libero exercitii istius usu in Germanica etiam lingua retinendo atque ad posteritatem suam propagando confirmatum Regiæ Majestatis diplomate privilegium eo nomine à Rudolpho Cæsare acciperent; Illud autem Majestatis diploma, quo libertas exercitii illius in utraque lingua

Anno 1618. ^{1618.} qua Ordinibus confirmata fuit, præ-
 sentem Imperatorem & Regem suū,
 ratum gratumque habuisse, conser-
 vaturumque Ordinibus mediante
 jurejurando sanctè pollicitum esse,
 Ordines igitur securos, jam de exerci-
 tio isto à Majestate Cæsaria redditos
 cogitare nullo modo potuisse, futu-
 rum vnquam, vt vel extraneus ali-
 quis, nedum indigena, quem quidem
 patriæ tranquillitatē promoveri mo-
 dis omnib. deceret, impetratis istis &
 tãtorum Imperatorum Majestate fir-
 matis privilegiis se opponeret, & fa-
 ctas inter eos sub vna & sub vtraque
 eo solum fine, vt pax & concordia in
 regno conservarentur & nemo vel
 impugnaretur vel ob religionem tur-
 baretur, conventiones impugnaret
 & contemeret, cum præsertim con-
 stitutionibus Regni sub pœna pacis
 publicę turbatoribus debita prohibi-
 tum id esset, nihilominus tñ aliquos
 non indigenas solum, sed alienigenas
 etiam, ad summas tamen dignitates,
 opes & honores in Bohemia euectos
 pro-

promotosque, qui id facerent reper- Anno
 tos esse. Tantum enim machinatio- 1618.
 nibus suis jam effecisse, ut ni Deus co-
 natus ipsorum mirabiliter manife-
 stasset, de privilegiis istis actum pro-
 culdubio fuisset. Ex illis equidem quos
 Cæsar Praga excedens vicarios quasi
 & administratores regni reliquerat,
 non longius solum quam par erat ali-
 quos progressos esse, sed ex Jesuitarum
 instinctu Cæsarem etiam sibi conciliasse,
 ita ut sub ejus auctoritate & nomine
 in actum omnia producere, Ordines
 sub utraque accessu ad Cæsarem pro-
 hibere, querelas ipsorum pervertere
 & in ejusmodi sensum detorquere
 haudquaquam dubitarint, ut pro re-
 sponso benevolo, acerbissimas com-
 minationes de vitæ, fortunarum di-
 gnitatumque omnium amissione ac-
 ceperint & reportarint. Ordines in-
 terim non sine dolore & perturba-
 tione maxima vidisse, quam frequen-
 tes apud ipsos Jesuitæ fuerint, quam-
 que conatus ipsorum studiose pro-
 moverint, non quiescentes donec i-
 gnem

Anno 1618. gnem vndique accensum viderent. Eos enim non pro concione solum, sed & editis in publicum libellis gra- viter in Protestantes debacchari, di- ris eos omnibus devovere, religio- nem confessionemq; ipsorum, in qua salutem animarum suarum positam statuunt, calumniis turpiter prosci- dere, & nefariæ impiæque hæreseos, quæ Trinitatem non credat, verbum & sacramenta non habeat, conjugium non agnoscat, omnia divina & huma- ne jura igne & gladio prosequatur, palam insimulare, Protestantes vero ipsos hæreticos pessimos, igne & gla- dio exterminandos proclamare, ve- ritos haud quaquam fuisse. Quin vlt- terius etiam progressos apud asseclas suos, quibus Regni administrationem absente Cæsare commissam sciverint, in consultationes politicas omnes in- quisivisse, ad propositum suum eos di- rexisse, eosque ita occupasse & pra- vis suis suggestionibus eo perduxisse vt inscius & inconsultis ipsis nihil licet sanctissimum justissimumque quic- quam

quàm vel statuere vel facere amplius Annò
1618.
 auderent. Inde multas jam confu-
 siones, persecutiones & bonorum
 oppressiones in Regno extitisse, quas
 multi etiam ex Catholicis approbare
 minimè potuerint. Ad conatus igitur
 & machinationes istas tacere di-
 utius Ordines non potuisse, sed pro
 confusionibus aggravationibusque
 istis abrogandis, Regnoque in melio-
 rem statum componendo, & dissen-
 sionibus inter eos sub vna & sub vtra-
 que tollendis, exemplum illud, de
 quo in Apologia dictum, in personas
 quasdam statuisse, & Jesuitis, utpote
 qui causa confusionum istarum omniù
 essent, ex regno tranquille disceden-
 di copiam fecisse, qui etiam cum præ-
 ciosiori quaque supellectile sua (tam-
 etsi longè aliud promeriti essent) sine
 vlla offensione quiete abierint, col-
 legio, Bibliotheca & omni ornatu i-
 pforum in fide Ordinum relictis. Illa
 autem omnia jure merito ab Ordini-
 bus facta esse, diplomate Majestatis
 in puncto liberi religionis exercitii i-
 psis

Anno p̄lis concessio ; transactionibus inter
 16. & eos sub vna & sub vtraque factis : Co-
 mitiorum recessibus & constitutio-
 nibus Regni Bohemiae procedendum
 aduersus eos , tanquam pacis publicae
 turbatores permittentibus Invitos
 quidem ad extrema ista Ordines pro-
 cessisse , aliter tamen quod id status
 Regni & salus publica summe flagi-
 tarent , facere nullo modo potuisse.
 Quod autem ad susceptam defensionem
 & conscriptum ab Ordinibus
 militem attinet, rogare Principem, vt
 nō cogitet, nec persuaderi sibi à quo-
 quam patiat, in alicujus pacifici ho-
 minis , cujuscunq̄ue Ordinis & reli-
 gionis sit, præjudicium , multo minus
 vero in Majestatis Cæsariae offensionem,
 sed multo potius in ejus & pa-
 triae communis defensionem com-
 paratum exercitum istum esse, vt ni-
 mirum turbatoribus liberi exercitii
 Religionis occurratur, & perversi a-
 liqui, qui aggravationum & turbatio-
 num istarū auctores deprehensi sint,
 & Cæsarem aduersus Ordines sub v-
 tra-

traque etiamnum instigare & patientia bonitateque ejus abuti non cessent, ad supplicium debitum pertrahatur, & sua exercitio religionis a securatio constet, ne scilicet in perpetuo timore vivere amplius Ordines cogantur, sed Deo & Cæsari, conjunctis cum fratribus suis qui sub vna sunt, votis servare tranquille & quiete possint, cum præsertim hostes & adversarii sui malis informationibus & calumniis apud Cæsarem etiam effecerint, ut copiosum in regnum exercitum miserit, atque ira suam libertatem seque univrosos cum vxoribus & liberis suis adversus armatam istam vim tueri atque defendere Ordines coegerit. Cum igitur constet inde, ita adversus impugnatores & turbatores liberi exercitii religionis & pacis publicæ, eorumque instigatores Jesuitas procedendi, causas satis graves justasque Ordines ex læsa patientia habuisse, & hoc defensionis negotium non contra Cæsarem, sed pro eo ejusque Majestate & patriæ totius salute

Anno 1618. lute adversus pacis publicæ turbato-
res adserendis illisque debito suppli-
cio afficiendis cœptum atque consti-
tutum esse, quemadmodum qui sub
vna sunt Ordines plerique, paucis so-
lum exceptis, habito conventu id ag-
noverint, & se cum illis in negotio
isto propterea etiam conjunxerint,
Principem quem persuasum omnino
habeant, pro benevolo erga regnum
istud & omnes tres in eo Status affe-
ctu suo, non permitturum, ut injuria
aliqua afficiantur & præter omne
meritum suum male affligantur, ea
qua par est submissione petere, ut mi-
litem nec conscribi in ditione sua,
nec conscriptum transportari in Re-
gni Bohemiæ perniciem ullum per-
mittat, sed commendatos sibi Ordi-
nes habeat, patrocínio suo defendat
& apud Cæsarem pro eis (quod faci-
le possit) intercedat, efficiatque ut
concessa Ordinibus privilegia tarta-
recta conservet, & malis adversario-
rum informationibus aurem nõ præ-
beat, sed fideles sibi subjectos audiat,
grā-

gravamina ipsorum cognoscat & in Anno
 convictos pacis publicæ turbatores 1618.
 exemplari pœna animadvertat. Hoc
 enim factò, futurum, vt periculum om-
 nne à regno isto avertatur, pax &
 tranquillitas in eo instaurentur, ani-
 mi subditorum magis magisque ipsi
 concilientur, firma inter Catholicos
 & Protestantes concordia conserve-
 tur, ad finem bonum omnia perdu-
 cantur, ipsiq; sempiterna laus & glo-
 ria apud omnes inde comparetur.
 Hoc ipso gratius officium Ordinibus
 facere non posse, ipsosque vt omni
 officiorum genere compensare illud
 possint, operam omni studio semper
 duros.

Ad Saxonie Electorem in puncto *Cæsaris ad*
 interpositionis & suscipienda tracta- *Electorem*
 tionis literas in hanc sententiam Cæ- *Saxonia in*
 sar dedit: Ex superioribus 6. Augusti *puncto in-*
 scriptis literis, perspicere eum potuif- *terpositio-*
 se, inquit, quemadmodum in nego- *nis litera.*
 tio, turbas regni Bohemie concer-
 nente, posthabitis omnibus, qui quo-
 tidie in eo fiant excessibus, natura-

Anno lem bonitatem gratiamque suam rē-
 1618. gori & fervori juris præferre decre-
 verit; quemadmodum item & qua
 conditione consentire in propositam
 ab ipso interpositionē decreverit. In-
 terim literas à præfractis & contuma-
 cibus suis subditis accepisse, in quibus
 propius aliquanto ad obediētiam ac-
 cedere videantur, Cum igitur nihil
 restet & desideretur amplius, quam
 ut prædicatam verbis obedientiam,
 re ipsa etiam declarent & dignos se
 se gratia sua faciant, hoc quidem casu
 non repugnare, quin propositum in-
 terpositionis & compositionis me-
 dium adhibeatur. Literas igitur hoc
 nomine, ut ad eum, ita & ad Mogun-
 tinum Palatinumque Electores & Ba-
 variz Principem dedisse. De loco ve-
 ro & tempore instituendi conventus,
 simulatque de obedientia ipsorum
 sufficienter edoctus fuerit, quemad-
 modum etiam de modo, quo compo-
 sitionē istam fieri quam optimè posse
 existimet, ad ipsum referre velle. Pe-
 tere igitur, ut ad futuram istam ad-
 moni-

monitionem negotium istud suscipere. Anno
 re, & ad destinatum tractationi lo- 1618.
 cum (cui Pilsnam forte cōvenire pos-
 se putet) ipsemet proficisci, omniaq;
 ad eum quem præscripturus sit mo-
 dum dirigere non intermittat, vt ira-
 turbis istis sublatis pax & tranquilli-
 tas in regno isto suo exoptata rursus
 constituatur.

Acceptis his literis, Ordines sta-
 tim certiores de eis fecit Elector, &
 decrevisse tandem Cæsarem ad in-
 stantiam & petitionem suam, inquit,
 tractationis illud negotium Mogun-
 tino, Palatino, sibi & Bavariz Princi-
 pi committere, & quibus ea institui
 debeat, locum tempusq; brevi aperire.
 Gratam eam Cæsaris significatio-
 nem sibi fuisse, seque ad tractationem
 istam promptissimo animo accessu-
 rum. Cum autem animadverterit,
 cunctari aliquantum Cæsarem & lo-
 cum tempusque designare nondum
 velle, non intermisisse. quin moneret
 eum, vt negotium istud pro periculis
 majoribus à Regno avertendis, in a-

*Electoris
 Saxonis ad
 Ordines Bo-
 hemia de
 suscipienda
 tractatione
 compositionis
 litera.*

Anno 1618. Cum quamprimum produceret, interim cum intelligat, ut in tractationem istam Cæsar consentiret, debita quam in literis suis promiserint, submissione ipsorum factum esse, monitos eos velle, ut ita pergant & obedientiam suam debitam re ipsa declarent, ut Cæsare ita magis magisque placato, ad quietem omnia feliciter componantur; & periculum à Reno vicinisq; locis omnibus tandem avertatur.

Ordines Bohemia ad literas Electoris Saxoniae respondent.

Data erant hæc literæ 21. Septemb. Ad eas respondentem Ordines, in diu desideratam tractationem Cæsarem consensisse, ipsiq; & aliis Electoribus atque Principibus eam commendare velle, loco & tempore quibus instituenda, denominatis, lubenti admodum animo cognovisse inquit, Deumque rogare, ut mentem Cæsaris ita regat, ut bonum effectum tractatio ista consequatur, auctoritas Cæsaris conservetur, suaque Ordinibus exercitii religionis libertas adseratur & maneat. Cæterum tractationem istam, quan-

quantum ex exemplo literarum Cæsaris perspiciant, liberam fore minime putare, in qua probationibus pro & contra auditis, dijudicatio Electori permittatur, Cæsarem enim etiamnum cunctantem conventum istum differre. Inde vero colligi aliud nihil posse, quam, ut ex literis etiam Cæsaris pateat, de submissione, obedientia & pœnitentia Ordinum certum eum priusquã ad tractationem perveniat, fieri velle. Se quidem coram Deo & ipso fateri, aliud sibi animi nunquã fuisse, quam ut sese coram Cæsare humiliarent, pro Rege suo solum eum agnoscerent, & debita sua subjectione placatũ sibi reconciliarent, Quod si vero sub prætextu debite submissionis & obedientiæ, aliud quid ab adversariis (quod verisimile quidem sit) quæratur, id quod agatur, ut de ejusmodi attentatis doceant, quæ nec fecerint, nec facere unquam cogitarint, participes se alienorum delictorum facere non posse, sed æquum putare, ut de gravaminibus suis ab adversariis

Anno 1618. riis se vindicent potius, quam in sub-
 missionem ejusmodi, nondum etiam
 auditi consentiant. Culpam malorū
 istorum non Cæsari, (quem excusa-
 tum satis habeant) sed ipsis aduersa-
 riis suis imputare, & propterea Ele-
 ctorem rogare, vt tractationis istud
 negotium diligenter apud Cæsarem
 promoveat, nec procrastinari & dif-
 ferri diutius patiatur, multo min^o ve-
 ro affingi sibi aliquid permittat, cu-
 ius rei nunquam facti fuerint. Quod
 ad destinatam tractationi urbem
 Pilsnam attinet, eam convenire nego-
 tio isti (salvo tamen Electoris ju-
 dicio) minimè putare, nec Ordinibus
 etiam protestantibus consultum esse
 vt ad eam se recipiant, idque partim
 propter incolas ejus, qui omnes Ro-
 mano-Catholici sint & Protestantibus
 non parum infensi, partim quod
 Directoribus absentibus, incommo-
 dum inferri Pragensibus oppidis fa-
 cilè possit. Hostes enim suos minimè
 quiescere, sed sub specie institutę tra-
 ctationis crudelem suum conatum
 ma-

magis magisque promovere, & oppi- Anno
da varia occupare, diripere, vastare, 1618.
quemadmodum non ita pridem op-
pidum arcemque Petfama. Cammit-
tenssem per insidias occuparint, mise-
reque vastatam præsidio firmarint.

Sub initium Octob. vniti Imperii *Vniti Impe-*
Electores, Principes Ordinesq; con- *rii Electores*
uentum Rotenburgi celebrarunt, & *principes &*
litteras ad Cæsarem tali sensu dede- *Statu con-*
runt: Quantum dolorem, inquit *uentum Ro-*
ex turbis incendioq; in Bohemia nu- *tenburgi ce-*
per excitato perceperint, quamque *lebrantes li-*
solliciti de vicinis locis eo quoq; cor- *teras ad Ca-*
ripiendis fuerint, nolle se prolixè cõ- *sarem mit-*
memorare, cum quantum pax pub- *tunt.*
lica bonum sit, ex natura & experien-
tia satis constet. Sub initium autem
turbarum istarum, non permissurum
Cæsarem sperasse, vt regnum illud
bello tam cruento inuolueretur, sed
id potius operam pro innata sua bo-
nitate daturum fuisse, vt eiusmodi
adhiberentur media, quæ ad adserẽ-
dam Majestatem suam Cæsariam, &
subditos in obedientia continendos,
pa-

Anno 1618. pacem item in regno conservandam, vitato omni, cujus eventus semper dubius, exitus miserabilis sit, civili bello, facerent. Spe ista sua frustratos omnino non fuisse admonitum enim ab Electoribus, Commissarium aliquem in Bohemiam, qui militem ab omni injuria, ante adventum suum exercenda prohiberet, missurum audivisse. At vero experientia postmodum edoctos cognovisse, perfectos quosdam Cæsarios cum exercitu regnum ingressos, loca quædam interceptisse, flammaque & ferro tantam crudelitatem exercuisse, ut ne mulieribus infantibusque pepercerint, sed talia designarint, quæ inter Christianos audita vix antea fuerint. Excusatam quidem Majestatem suam omnes habere, quod pacificum ejus animum tale quid admittere non posse sciant. Quid vero excusationis allaturi sint qui ad bellum maximè propensi extraneorum potius & privatis suis studere commodis, quam Imperatoris & Regis sui totiusque regni spectare salu-

salutem videantur, videre nullo mo- Anno
do posse. Eum enim Regni Bohemæ 1618
statum conditionemque jam esse, ut
periculum sit, ni maturè malis istis
prospiciatur, futurum tandem, ut de-
speratio apud Bohemos, apud vicinos
vero alios gravissimæ suspiciones sub-
orientur, quæ in nervum aliquando
erumpant & generalem seditionem
rerumque omnium perniciosam (quam
fieri sub imperio eius nolint) muta-
tionē excitent. Non ignorare Cæsare
quantæ ex religionis & aliis gravami-
nibus, ni remedium ipsis mature ad-
hibeatur, existere incommoditates
soleant. Cum igitur Protestantes in
Bohemia Ordines de gravaminibus
multis & variis, ipsis superacquisito à
Rudolpho Cæsare & ab ipso postmo-
dum confirmato Majestatis diplo-
mate ab invidis quibusdam illatis
gravissimè conquerantur, futurum
non dubitare, quin si querelis istis au-
diēdis & gravaminibus recte cognos-
cendis aliquantulum temporis adhi-
bere Cæsar voluerit, ab ira sua rece-
den-

Anno
1618.

dendi, & optatam Regno pacem re-
stituendi causæ satis habiturus, idque
eo magis quod ad componendum
negotium istud operam suam multi
Electores & Principes promptissimâ
obtulerint. Gratum sibi fuisse, quod
admissurum tractationem istam Cæ-
sarem audierint, tantorum enim quæ
non Regno solum, sed vicinis etiam
regionibus immineant malorum, re-
medium aliud esse nullum putare.
Eam ob causam precibus etiam suis
promovendum opus illud censere,
Cæsaremq; rogare, vt lenitatis viam
ingressus, de ira remittat, & sub-
latis quibus tractationem suscipien-
dam conditionibus voluerit, ad opus
ipsum quamprimum progrediatur,
quod pacem impedire quoquo mo-
do possit, abroget, militem à rapinis
& incendiis abstinere faciat, quin ex
regno etiam planè revocet, vt pax eo
melius in regno constitui & ad quie-
tem componi omnia eò rectius per
Dei gratiam possint, nec, contrarium
si fiat, conjunctis non solum Bohemix
Re-

Regno Protestantibus, sed & passim Anno
 in Imperio habitantibus suspiciones ^{1618.}
 moveantur, eos, qui vel inscio (sic enim existimare) Cæsare turbas istas
 dederint, ad pacem religionis toto
 Imperio abrogandam, & religionem
 ipsam exterminandam, quod ad diffi-
 dentiam in animis majorem passim
 excitandam, & expeditiones belli
 majores passim suscipiendas facere
 quam maximè possit, processuros.
 Durantibus equidem & magis ma-
 gisq; invalescentibus turbis istis, pe-
 riculum esse, ne Christianis in pro-
 pria viscera sævientibus, & Hungariæ
 propugnaculis commeatu omni bel-
 lico ad turbas istas adhibito nudatis,
 ad irruptionem faciendam exoptata
 Turcis occasio præbeatur. Hoc igitur
 ne fiat prohibitorium Cæsarem,
 admissisq; tam salutaribus Ordinum
 Imperii admonitionibus operam da-
 turum, ut ab interitu Regnum Bo-
 hemiæ vindicetur, Quin pace etiam
 instaurata, ad abroganda quibus op-
 pressos se jam pridem conquesti Pro-
 testan-

Anno testantes fuerint gravamina accessu-
 1618. rum sperare. Hoc enim factō, constare
 Imperio decus suum, & pacem Regno restitutam ad posteros propagari
 commodè posse.

*Ledenbergius sibi ipse
 mortē consciscit.*

De præcipuorum quorundam virorum in vnitis Belgii provinciis occulta conspiratione inque carcerem coniectione superiori libro dictum. Ex illis Ledenbergius confessus fuit, vt egisse eos, vt vinculum vnionis Belgicarum provinciarum rumperent; Provincias disjungerent; Mauritium Principem ab imperio removerent; Religionem prostituerent, seque invicem sanguine fortunisque omnibus iuvarent; Eo enim nomine cum externis quibusdam Principibus iam communicasse & mentem consiliariorum quorūdam pertentasse: Taurinum præterea famosum libellum, Bilancem dictum composuisse. Urēbogartum eum correxisse & Trajectensibus legendum exhibuisse, eo scilicet fine, vt vnioni renunciantes religionem mutarent, Mauritium

Au-

Auraico-Principem ab imperio re- Anno
moverent, contradicentes conatibus 1618.

istis vrbes bello involverent, & auxilium ab Hispano Galloque Regibus & Brabantia Duce expeterent, Ultrajecto, Noviomago, Bergopsoma & Briela in potestatem ipsorum traditis & oppignoratis. De capitibus hisce interrogati postmodo Hogerbetus, Grotius & alii etiam fuerunt, Ledenbergius vero cum cogitare facile posset, qualem ea res exitum habitura esset, violentas sibi ipsi per desperationem manus, pectus suum cultro bis perfodiendo & jugulum, ut mortem maturaret, incidendo, nocturno tempore attulit, misereque ita vitam suam finit. Filius eius septendecim annorum juvenis qui temporis fallendi gratia adjunctus ei fuerat, cum ex somno forte expergiscens, factum animadvertisset, magna vociferatione custodes in clamavit, qui carcerem ingressi exanimem eum & vitam defunctum deprahenderunt. Filium is prima nocte allocutus, fecisse

D dixit,

Anno dicitur, quæ vitæ fortunarumq; dispen-
 1618. dium allatura essent. Corpus ejus ex-
 xenteratum instigatori asservandum
 donec in judicio de eo cognoscere-
 tur, commissum fuit, intestina vero
 ab amicis in templo solenniter huma-
 ta, eruta rursus Ordinum jussu, & lo-
 co infami defossa in terram fuerunt.

*Magistra-
 tus passim
 in Hollan-
 dia & Se-
 landia re-
 formatus.*

Auraicus interim Princeps Mau-
 ritius coeptam Magistratum per ci-
 vitates Hollandiæ & Selandiæ refor-
 mationem modis omnibus promo-
 vit, Lugduno Delphos, Edamum,
 Harlemum, Schidamum, Gorcumã,
 Oudevateram, Verdenam, Min-
 quedamum, Medemblicam, Hor-
 nam, Alcmariam, Enchusam, Rote-
 rodamum, Goudam, Schonhofam,
 Mittelburgum, Brielam & loca alia
 cum tribus Sclopetariorum millibus,
 eorumque præfectis, octoginta cur-
 ribus navibusq; impositis, profectus,
 quibus in locis omnibus splendide
 exceptus habitusque fuit.

*Gemnisen-
 se oppidum
 à Casaria.*

Sub initium Octob. Tampirensis
 stratagemate aliquo vsus, Gornit-
 sen-

fense oppidum interceptit, missis enim Anno
 quinquaginta equitibus, comnea- 1618.
 tum Turrentis Comitum nomine à ci- *nis interce-*
 vibus expetiit, eosq; intromissos qui *ptum.*
 in insidiis positi erant milites è vesti-
 gio secuti sunt. Erat in oppido satis
 magna annonæ & aliarum ad victum
 pertinentium rerum copia, quam om-
 nem interceptâ ad Cæsarianorum
 militum castra, quibus Pilsna & feræ
 sylvestres victum eo tempore suppe-
 ditabant, detulerunt. Equitum Brun-
 suicensium interim turmæ aliquot à
 comite Hohenloënsi conscripti, per
 Pragam castra versus profecti sunt.
 Erant isti multa præda & rebus, quas
 agricolis passim eripuerant, variis o-
 nuisti, Eas, dum per pontem Pragen-
 sem iter facerent, adimi ipsis Directo-
 res, Tseradini opera, & agricolis, e-
 quos maximè vaccasque restitui cu-
 rarunt. Castra tum Bohemica ex tri-
 ginta equitum peditumque millibus
 constare dicebantur, qui Cæsaria-
 nos ad summam redigere angustiam
 potuissent facile, ni defensiva rem et-

Anno iamnum agere, & vltiori in regnum
 1618. progressu eos prohibere maluissent,
 Eorum qui ex Belgio advenerant e-
 quitum ad quinquaginta, cum Ma-
 gistri sui consensu impetum in trecen-
 tos Cæsarianos Equites in Sylva con-
 stitutos 12. Octobr. fecerunt. Erant
 autem in duo agmina divisi, cum igitur
 & à tergo & à fronte simul eos im-
 peterent, ipsique multo plures in co-
 mitatu esse putarent, factum est, vt
 metu perculsi maximo fugam arri-
 puerint, & præter cæsos aliquot, vi-
 ginti equites, equorum & rerum alia-
 rum prædam non exiguam in pote-
 state ipsorum reliquerint.

*Tampiren-
 sis Viennam
 profectus
 novum e-
 xercitum
 comparat.*

Tampirensis paulo post cum offi-
 ciariis quibusdam Bohemia excedens,
 Viennam versus inter suum instituit,
 Comite Bucquojo generali Cæsaria-
 norum duce, cuius ipse imperium in
 quibusdam detrectabat, in castris re-
 licto. Comparavit autem sibi post-
 modo peculiâres copias, à quib. quæ-
 admodum etiam ab illis quas Fugge-
 rus sub imperio stipendioque Hispa-
 nico

nico ducebat, damni in superiori Austria datum quamplurimum fuit.

Anno
1618.

Silesii interim auxiliares suas copias in Bohemiam magno numero miserunt, factique istius sui rationes edito in publicum scripto omnibus exposuerunt. Postquam inquit, ad indicta Cæsaris jussu ab illustrissimo Silesiæ Duce Joanne Christiano comitia, proceres Ordinesque silesiæ frequentes convenissent, proponendumque ipsis Cæsar per Commissarios suos curasset, tamen si ista duorum consiliariorum, & secretarii eorum per fenestram præcipatione læsus gravissime & offensus esset, motu tamen omni bellico intermisso, ordinaria juris via factum istud componendum censuisse, Ordinibusque Bohemiæ Edicto publico, privilegia ipsis omnia cum diplomate Majestatis conservatum, & gravamina omnia ex Regni constitutionibus comitorumque recessibus abrogatum iri, quamprimum, missis Commissariis, denunciasset, Moneri igitur curasse, ut ex-

Silesii Bohemias auxiliares copias mittunt.

Anno 1618. expeditionibus bellicis abstinere, & si quem conscripsissent militem, quod & ipse facturus esset, exauctorarent.

Ordines vero neglectis istis omnibus superbe non solum respondisse, sed ad arma statim confugisse & exercitum indies majorem comparasse. Coactum inde fuisse, conscriptum suum exercitum in regnum introducere, quamvis ut ad Edicta sua se componentes, arma deponerent, & ab expeditione bellica abstinere, monebunt eos denuo, priusquam promoverentur copiarum, curavit, gratiam ipsis omnem ubi id fecissent, offerendo, & quod aliter in promissam tractationem consentire non posset, expresse ipsis denunciando. Turbas equidem istas religionis negotium non concernere atque ita ad factam cum Silesis unionem minimè pertinere, nec causam, eos in perpetrati delicti negotio armata manu juvandi aut patrocinium ipsorum suscipiendi, vel ex unione vel ex jurejurando quo invicem obstructi sunt ullam Silesios habere.

bere. Habita deliberatione in me- Anno
 moriam sibi revocasse, quid 20 Au-1618.
 gusti ad Majestatem Cæsariam scrip-
 serint, & quam fideliter per legatos
 suos de ingenti, quod ex motibus &
 turbis ejusmodi existere sæpe soleat
 periculo, monendam eam curarint,
 cum nullum bellū sit, quod non sum-
 mam mutationem, regionum desola-
 tionem, religionis pacisque publicæ
 prophanationem, legum constitutio-
 numq; everfionem, magistratus con-
 temptum, commerciorum omnium
 perturbationem & genus omne ma-
 lorum secum trahat atque importet,
 petiisse igitur vt omni adhibita mo-
 deratione, media adhiberet ejusmo-
 di, quæ ad periculum omne averten-
 dum, pacemq; in Regno conservan-
 dam facere possent, idque eo magis
 quod columnas Imperii, Electores
 nempe præcipuos, de quorum fide
 dubitatum nunquam sit, amicæ in-
 terpositionis compositionisque ne-
 gotiū tantoperè vrgere videret. Non
 intermisisse etiam Protestantes in

Anno Bohemia Ordines sollicitare, vt mo-
1618. derata consilia adhiberent, & hone-
sta compositionis media non recusa-
rent. Jam vero de ipsis, ex legatorum
suorum relatione literisque ipsorum
constare, quod coram Deo totoque
mundo testentur, fideles se Cæsaris
subditos permansuros, declarationē
Cæsaris de adhibenda tractatione
gratissimam sibi esse, & sumo vt in a-
ctum producaturo desiderio expecta-
re, dedisse etiam eos ad Ferdinandū
Regem & Maximilianum Archidu-
cem eo nomine literas, & promoveri
interpositionis istud negotium mo-
dis omnibus expetiisse. Quod autem
à cœpto defensionis negotio, donec
de amicabili tractatione, gravami-
num religionis abrogatione, & diplo-
matis Majestatis confirmatione certi
securi q̄; fiant, abstinere non possint,
invidorum & religionis pacis q̄; odio
flagrantium consiliariorum causa so-
lum fieri, quorum aliqui ipso statim
initio non solum à Majestatis diplo-
mate, sed & à transactione cum illis
quid

qui sub vna sunt & eam secuta anni- Anno
 stia ipsos se exemerint, hoc ipso quo 1618.
 erga Majestatis diploma animo ef-
 sent satis declarantes, aliqui Prote-
 stantium offensionibus summopere
 delectari, multa in religionis perni-
 ciam excogitare quotidie visi fue-
 rint. De turbis istis æquis conditio-
 nibus componēdis spem ipsis factam,
 sed nullas etiamnum perspicere & a-
 nimadvertere vllis in edictis potuis-
 se. Quin imò cum dolore jam perci-
 pere, persuasum esse Cæsari, religio-
 nis non agi negotium, & templi Glo-
 stergrabiensis everisionem, Brunavi-
 ensiumq; incarcerationem diploma
 Majestatis non concernere, sed co-
 herendos tantum inobedientes, &
 in rebelles seditiososq; animadver-
 tendum esse. Eos vero protestantes
 Ordines perhiberi, qui tamen coram
 Deo & toto mundo testati fuerint in
 fide Cæsaris ad extremum vitæ spiri-
 tum sese permansuros, & dummodo
 religionis libertas salva ipsis maneat,
 suppliciumque de perverfis consilia-

Anno riis sumatur, vitz fortunarumque o-
1618. mnium jacturam pro Casare liben-
ter facturos. Milites interim copiosos
in Regnum introductos summa in om-
nes crudelitate vsos fuisse, & ne in-
fonti quidem ætati parcentes, sed nec
vllum religionis discrimen habentes,
rapinis & incendiis infesta omnia fe-
cisse, regni totius interitū & subver-
sionem potius quam barbarum com-
positionem summo studio promovē-
tes. Per literas quidem 19. Augusti
scriptas, progressum militum impe-
diri, Edicta revocari, & desideratam
multis modis tractationem promo-
veri petiisse, obtinere tamen nihil po-
tuisse, omnia enim in priori statu et-
iamnum esse, quin imò militibus ea-
dem crudelitate in regno sævienti-
bus, depositionem armorum impe-
ratam sibi fuisse, De asssecuratione re-
ligionis, & pcena perversorum consi-
liariorum verbum nullum fieri. Je-
suitas verò non pacem, sed bellum
consiliis suis promovere, propriis i-
psorum literis, quibus optatum jam
Bohe-

Bohemiâ bello opprimendi & Ma- Anno
 jestatis diplomate, religionis liberta- 1618:
 te privilegiisq̃e omnibus protestan-
 tes privandi tempus advenisse scri-
 pserint, probari satis posse. Omnia i-
 sta ex relatione & literis protestan-
 tium Bohemiæ Ordinum, prolixus
 aliquanto repetere voluisse, ut quæ
 ipsorum ad primû propositionis Cæ-
 sariæ caput, de instituenda tractatio-
 ne & mediis turbas istas componen-
 di æquissimis adhibendis, responsio
 sententiæque sit, & cur assentiri ejus
 monitis nō possint, manifestum inde
 fiat. Optare quidem gravaminibus
 religionis remedium ipso statim tur-
 barum initio adhibitum, & rationem
 protestantium ex Majestatis diplo-
 mate, facta que cum iis qui sub vna
 sunt transactione habitam, contro-
 versias, si quæ extitissent, compositas,
 & non ante latam sententiam, ad e-
 xecutionem, destruendo templum
 Clostergrabiense, civesque Bruna-
 vienses incarcerando, processum,
 causamque turbis & extremitatibus
 istis,

Anno 1618. istis, ab iis qui religionem ferre non
 possunt, datum fuisse: At vero cum
 eò jam peruentum, vt turbæ istæ se-
 dari nisi amica tractatione adhibita
 nullo modo possint, periculumq; sit,
 vt, si armis componi controversiæ de-
 beant, vniversum Bohemiæ regnum
 & cum eo vicinæ etiam regiones pes-
 sum eant, submissè Cæsarem roga-
 re, vt fontem bonitatis suæ non ob-
 struat, sed innocentium maximè, qui
 vitam fortunasq; impendere pro sa-
 lute sua suorumque prædecessorum
 Cæsarum veriti nunquam fuerint, ra-
 tionem habere, Electorum Principum-
 que intercessionibus locum da-
 re, & cuiusmodi adhibere media velit,
 quæ ad pacem in Regno instaurandã,
 turbas hæc componendas, & reli-
 gionis gravamina abroganda, quam
 optimè faciant. Quod ad alterum
 propositionis Cæsariæ caput attinet,
 quo moneantur Protestantes Silesiæ
 Principes Ordinesq; vt posthabita
 quæ ipsis cum Bohemiæ Ordinibus
 intercedit vnione, turbis istis se non
 ad-

admisceant, nec auxilium ipsis vllum Anno
 ferant, non dubitare Principes Ordinesque, in memoria adhuc habere 1618.
 Cæsarem, quid sub initium statim
 turbarum istarum eum monuerint,
 restari nempe passim historias, ex re-
 ligionis & conscientiarum turbatio-
 nibus istis, contra indulta privilegia
 & concessionem Regum Imperatorū-
 que maximè factis, extremam perni-
 ciam, desolationem mutationemque
 Imperiorū securam haud semel fuisse,
 Turbas istas in Bohemia non igno-
 rare ex religionis negotio originem
 suam sumpsisse, & in nervum tandem
 sumptis subinde majoribus incre-
 mentis jam erupisse, tum quoque de-
 monstrasse se, Cæsaremque petiisse, vt
 de affecuratione Bohemis Silesiisque
 in puncto religionis prestanda quam-
 primum cogitaret, hoc enim facto,
 turbas componi pacemque instaurari
 quamoptimè & felicissimè posse.
 Pro singulari suo erga Cæsarem affe-
 ctu, nullis sumptibus parcere Princi-
 pes Ordinesque Silesiæ voluisse, sed
 missa

Anno 1618. missa splendida legatione hæc & alia
 in mentem ei revocari curasse, quin
 & Bohemiæ Ordines, vt moderata
 consilia admitterent, fideliter monuisse,
 nullo certè alio fine, quam vt sublato
 omni in Bohemiæ & aliis Cæsari subjectis
 regnis odio, omniq̃ue composita controversia,
 pax & tranquillitas instaurarentur. Ut vero
 appareret rectius, turbas illas in Bohemia
 non nisi ob religionem excitatas esse, &
 reperiri aliquos, qui ex invidia & macro
 religionis odio motus sæpe ingentes vel
 ipsi excitent vel ab aliis excitatis delectentur,
 referri postmodum ad Cæsarem curasse, quis
 status religionis in Silesia à multis jam
 annis fuerit, & quantas turbationes molestiasq̃ue
 protestantes perferre coacti sint. Sperasse
 quidem Cæsarem juxta factam à legato ejus
 Stralendorffio promissionem, super propositis
 religionis gravaminibus cogniturum & ea
 quamprimum abrogaturum fuisse, idq̃ue eo
 magis, quod arctissimo conjunctionis vinculo
 vnitus

nitos esse Bohemiæ Silesiæque Ordines in puncto turbatę religionis, jura-
 mento que ad sublevandos sese invicem obligatos teneri, non ignoraret, Anno
 Verum ex propositione ista jam animadvertere, esse qui persuadere ei
 conentur, turbas in Bohemia religionem maximè concernere, offensio-
 nem protestantium probari nullam posse, & nec templi Clostergrabien-
 sis everisionem, nec Brunaviensium incarcerationem, aliudve id genus, diplomati Majestatis contrarium esse,
 prolata vero ab Ordinibus gravamia nullius momenti esse, eo quippe sine
 excogitata, ut nihil contra jus & æquum factum in Bohemia esse aliquo modo probaretur. Quod igitur ad
 primam Ordinum Bohemiæ prætensionem attinet, indubitanter verum & notum omnibus esse, quod templum Clostergrabien-
 se tum demum eversum soloque æquatum fuerit, cum ultimam ei manum subditi jam adhibuissent: quod Brunaviensibus, vti
 claves templi ad Archivum Pragen-
 de-

Anno 1618. deferrent inunctum tum demum fuerit, cum ex ipsis aliqui coniecti in carcerem iam esset: quod cum Directores de religionis istis gravaminibus componendis deliberaturi convenissent, contra personam & Majestatem suam moliri aliquid persuasus Cæsar & ad severissima ista Edicta promulganda impulsus fuerit, cum ea sit adversariorum natura, ut ex religionis, rebellionis negotia faciant, & politicos tractari excessus asserant; quod, ut fateri omnium trium Pragensium oppidorum Senatus cogatur, de Defensoribus distrahendis actum fuerit, monitis nempe senatoribus, ut congregatis & requirentibus id duobus Ordinibus neminem ex suo Ordine adungerent: quod instructiones prolatae ejusmodi fuerint, ut sine iudice Cæsario (quod officium à Romano-Catholicis semper administratum) Ordines Protestantes conventum nullum haberent: quod in propositione Cæsaria everfio templi Clostergrabiensis approbetur, & religio-

ligionis turbationibus minimè adnu- Anno
meretur: quod de Rudolpho Cæsare 1618.
affirmetur potestatem eum diploma
Majestatis Ordinibus concedendi
non habuisse, illudque subreptitiè vi
& dolo impetratum ab iis fuisse: quod
autographa Jesuitarum Ordines in
Bohemia protestantes habeant, in
quibus hæc verba contineantur; tem-
pus jam opportunum esse, Bohemiam
bello invadendi & Protestantes di-
plomate Majestatis, libertatibusque
& privilegiis omnibus privandi: quod
item in concionibus publicis, variis
calumniis Protestantes contra Maje-
statis diplomatis tenorem, proscin-
dantur, & inique passim traducantur.
Hæc & alia judicare Principes & Or-
dines Silesiæ aliter non posse, quam
meras religionis turbationes & per-
secutiones esse: Valde dolore, quod
pro gravaminibus à Cæsare non ha-
beantur, itaque statuere, religionis
hostibus & perversis conciliariis id
non immerito ab Ordinibus Bohe-
miæ imputandum esse. **T**empla enim
E de-

[Anno 1618.] destruere, ob extructionem templo-
 rum religionisque exercitium in car-
 cerem aliquos conicere, & claves
 templorum à possessoribus exigere,
 turbationes religionis esse, negari nõ
 posse, idque eo magis inde apparere,
 quod Ordines in Bohemia coram
 Deo & toto mundo testentur, fide-
 les se Cæsaris subditos constanter
 mansuros, vitæque & fortunarum om-
 nium in fide ejus jacturam libenter
 facturos, dummodo in puncto reli-
 gionis securi reddantur. Cum enim
 politicas nullas prætensiones afferât,
 sed exercitii tantum religionis asse-
 curationem (quam præstare Cæsari
 difficile nõ sit) expetant, animadver-
 tere inde Cæsarem facile posse, nihil
 nisi religionis tractari negotium, &
 de nullare alia quam de exercitio re-
 ligionis libero sollicitos Ordines esse.
 Eandem & gravaminum, de quibus
 Principes statusque Silesiæ apud Cæ-
 sarem hæctenus conquesti fuerint, &
 quorum abrogationem ex diplomate
 Majestatis fieri expetierint, rationem
 esse,

esse, quemadmodū ex supplicibus li- Anno
 bellis, quorum magna adhuc in Ar- 1618.
 chivis Silesiæ copia reperitur, ma-
 nifestè constet. Quod autem turba-
 tionibus istis remedium non modo
 nullum adhibitum, sed insuper quic-
 quid earum hinc inde acciderit ap-
 probatum fuerit, ex reddito nuper
 Viennæ legatis suis responso Cæsario
 satis apparere. Religionis enim ne-
 gotium in eo, ad solam Catholicorū
 assertionem, pro politico excessu ha-
 beri, & non in diplomate Majestatis,
 sed in relatione Commissariorum &
 eam secuto Cæsario responso funda-
 ri. Inter alia autem gravamina, com-
 missiones & responsiones ejusmodi
 numeratas quoque esse, quas Cæsar
 Rupolphus plane intermittendas in
 Rescripto Anni 1604. & 1608. decla-
 rarit. Hæc enim ejus in diplomate
 Majestatis verba esse; Ne quid sit
 quod aliquem impediatur, omnia hoc
 ipso Edicta & Mandata annihilata
 velle. Et paulo post: Si quod contra
 Religionis istam pacem ejusque asse-

Anno 1618. curationem Mandatum Edictumve promulgetur, quod impedimentum ei vel minimum afferat, id nullius valoris esse debere. In responso præterea isto satis esse censi, si præfectus alicujus loci, etiamsi Romano-Catholicæ Religioni addictus sit, quid ad Cæsarem referat, & posse etiam ad solam ejusmodi relationem gravissimas pœnas in alios decerni. Diploma Majestatis ad jus patronatus referri, quod tamen clarissimis verbis in eo prohibeatur. Affirmari etiam ad loci Ordinarium respiciendum esse, cui tamen potestatem istam Principes & Ordines protestantes nunquam permiserint. Relationem Magistratus Romano-Catholici pluris quam Majestatis diploma fieri, cum tamen gravamina religionis in eo consistant, quod in diplomate Majestatis templa extruere omni in loco tam ad Ecclesiasticum quam ad politicum magistratum pertinente, Protestantibus permittatur. Homines passim in Silesia, ab officiis muneribusque pub-

publicis ob religionē, quod ad exter- Anno
 minandos Protestantes id faciat, ex- 1618.
 cludi, cum tamen exercitium religio-
 nis liberum Protestantibus omnibus
 in locis diploma majestatis permit-
 tat, nec vlla à Catholicis ante editum
 illud Majestatis diploma impetrata
 privilegia, opponi ipsis possint, eoque
 quæ crepta & præclusa Protestanti-
 bus templa sint, restitui & aperiri ip-
 sīs merito iterum debeant. Hæc &
 alia in Responso Cæsaris omitti, &
 univēsum religionis negotium par-
 tim in periculosis dilationibus, par-
 tim vero in illicitis commissionibus
 odiosisq; relationibus fundari. Cum
 igitur satis inde constet, mera ea reli-
 gionis gravamina esse, eamq; passim
 in Silesia Bohemiaque graviter affligi
 & oprimi, in responso vero Cæsaris,
 Ordinibus gravaminum istorum ab-
 rogationem submisit expetentibus
 satisfactum nullo modo fuerit, vitio
 sibi vertere Cæsarem non posse, quod
 ea Bohemis auxilia præstent, ad quæ
 jurejurando obligatos esse non ne-
 sciat.

Anno 1618. sciatur. Protestariautem coram Deo & omni mundo, auxilia ista religionis tantum negotium cōcernere, & non adversus Cæsarem, sed turbatores tantum publicæ pacis comparata esse. Quæ enim extra religionis negotium Ordinibus Bohemiæ impentur delicta alia, eorum patrocinium suscipere nulum velle, sancteque Cæsari polliceri, auxiliares suas copias sese, quamprimum Ordinibus Bohemiæ Silesiæque Protestantibus in puncto religionis amplius non turbandæ & diplomatis Majestatis per omnia absque vlla explicatione & responsis aliis servandi, satisfactio cautioque præstita fuerit, ex Bohemia revocatos.

Saxonia Elector de obsidione Pilsnensi avertenda à Cæsare monetur.

Saxoniæ Elector omnem tum movebat lapidem, ut optatum illud tractationis negotium inter Cæsarem Ordinesque Bohemiæ promoveret. Eo enim sine legatum suum Grunthaliū Pragam simul & Viennam ablegabat. Cæsar vero accepto de Pilsnensis civitatis obsidione nuncio,

lite-

litteras statim ad Electorem de ea hãc Anno
 in sententiam dedit. Relatum ad se 1618.
 à fide dignis esse, Pilsnensem civita-
 tem, quæ in fide & obedientia sua
 constantissimè hætenus permanse-
 rit, à perfidis suis Bohemis adventi-
 tioq; ex Imperio exercitu obsidione
 cinctam esse. Eam obsidionem ad de-
 cretam iam de ipsius aliorumque E-
 lectorum & Principum petitione tra-
 ctationem promovendam nihil profi-
 cere, quin iis etiam de quibus Grun-
 thalius Bohemos in transitu suo mo-
 nuerit, planè contrariam esse. Mõ-
 nendum igitur eum quamprimum
 censere, vt mora omni, in qua peri-
 culum esse videat, sublata, cum Bo-
 hemis de solvenda obsidione ista &
 omnibus, quæ impedire expetitam
 tractationem possint, intermittendis
 agat, nec, quod Grunthalius sua jussu
 Pragam iterum eo nomine abierit,
 ingratum habeat.

Veneris Dux cum toto Senatu 20. *Veneris &
 Constanti-
 nopolitani
 insolito.*
 Octob. ad templum Sanmarci pro-
 fectus, solemne festum, quo gratias

E 4 Deo,

Anno Deo, pro detecta mirabiliter, cuius
 1618. in superiori libro facta mentio est,
 morbo affli-
 guntur. conspiratione & proditione, passim
 subditi, ab omni opere cessantes age-
 rent, celebravit; peractis sacris prodi-
 tores ad ducentos, in facinore isto
 deprehensos extra portum vndis suf-
 focari curavit. morbus ibi paulo post
 perniciosus admodum invalvit, quo
 non pauci quotidie correpti perie-
 runt. Similem morbum etiam Con-
 stantinopolis eo tempore, peste simul
 singulis diebus ad mille & quingen-
 tos absumente, experta fuit, Janitfa-
 ris Judæorum & Christianorum ta-
 bernas, excitato ingenti incendio,
 quo ædificia ad quadringenta con-
 flagrarunt, diripientibus.

*Comitia ab
 Austriacis
 celebrata.*

Sub initium Novemb. Comitiam ab
 Austriacis infra & supra Ensam tam
 Romano-Catholicis quam Prote-
 stantibus Statibus de mandato Cæ-
 saris celebrata fuerunt, Protestanti-
 bus ad propositionis Cæsariæ delibe-
 rationem accedere, priusquam de
 gravaminibus, quæ scripto configna-
 ta

ta Cæsari exhibuerant , abrogandis Anno
decerneretur , & quid de Catholicis 1618.
sperandum cognoscerent , constan-
ter negantibus.

Maximilianus interim Archidux *Maximi-
lianus Ar-
chidux Au-
stria mori-
tur.*
Austriæ , annum ætatis sexagesimum
jam agens , cum pauculos dies ægro-
tasset , ex vita hac 2. Novemb. placide
decessit. Eius morte Cæsaris conjunx,
quæ & ipsa laborare morbo paulo an-
te cœperat , comota gravissimè fuit.
Statibus etiam tam Protestantibus
quam Romano-Catholicis luctuosa
admodum mors ista fuit. Exentera-
tum corpus Oenipontum postea de-
latum , intestina vero Viennæ in
San Stephani templo sepulta fue-
runt. Constituerânt tum Præfecti qui-
dam Cæsarii castra Bohemorum ex
improviso opprimere , verum 3. No-
vemb. summo mane cum aliquot pe-
ditum equitumque turmis clam ad-
venientes in excubiis armisque con-
stitutos invenerunt , à quibus ita et-
iam excepti fuerunt , vt non sine mul-
torum interitu discedere inde potue-
rint.

Anno 1618. rint. Ab Ordinibus quidem expeti-
tum fuerat hactenus, vt depositis ar-
mis exercituque dimisso, ad tracta-
tionem pacis se accommodarent. Ve-
rum, cum Cæsarianos jam milites,
qui se quietos continere debebant, à
rapinis hostilibusque suis conatibus
abstinere minimè viderent, post mul-
tas variasque deliberationes in eam
tandem itum sententiam fuit, vt ho-
stes suos vi summa oppugnandos, re-
spectu personarum nullo habito, cen-
serent. Turrensis igitur missio ad Mar-
chionem Jägerndorffensem nuntio,
vt Silesios quamprimum adduceret
ad se milites monendum eum cura-
vit. Hoc cognito Cæsariani Pilgra-
mum & loca alia deseruerunt & ad fi-
nes Regni concesserunt, Mulierum
& aliorum inutilis farinae hominum
impedimentis cum omni præda in
Austriam dimissis, vbi agricolis non
parum damni ab ipsis datum fuit,

Bucquoius

Budovisum

habita pri-

ma cum Or-

Bucquoius 5. Novemb. cum copiis
suis ad Neuhusium applicans, aperiri
sibi urbem voluit, cum vero respon-
sum

sum non modo nullum acciperet, sed Anno
 & præfidiarios, quorum tres vexilla- 1618.
 tiones erant, in armis esse, ex tormen- *dinibus pugna ingre-*
 torum displosionibus animadverte- *ditur.*
 ret, noctem eam in campo & subur-
 biis traducere coactus fuit. Erant in-
 ter præfectos & tribunos militum,
 qui vi summa oppugnandum oppidū
 irruptionemq; faciendam suaderent,
 verum cum cogitaret Bucquoius vi-
 ribus satis instructum se non esse, Or-
 dinum vero milites ad sublevandam
 urbem properare audiret, relicta vr-
 be Budvissium versus iter suum dire-
 xit. Erant à continuis imbribus viæ
 omnes in viæ factæ, cum igitur Cam-
 nitium, duobus à Budvissio miliari-
 bus distans oppidum affecutus esset,
 militem ibi subsistere viresque colligere
 amissas iussit. Post dies aliquot
 motis copiis Budvissium recta petiit.
 Vix autem relicto oppido, insequen-
 bantur statim Ordinum copiæ ex qua-
 tuordecim Equitum peditumq; mil-
 libus constantes. Pugna cum agmine
 posteriori exorta, Bucquoius occu-
 patum

Anno 1618. patum cum trecentis sclopetariis pō-
 tem disjecit, & ne machinas suas tra-
 ducerent Ordines ita impedivit. In-
 de diligenti Tieffenbachii, Grichin-
 genfis, Colalti & aliorum præfecto-
 rum opera adjunctus, aciem statim in-
 struxit. Erat ipsis per sylvam quan-
 dam transeundum, ad ejus igitur in-
 gressum ducentos sclopetarios sta-
 tuit, qui hostem, donec copias suas in-
 patentem campum traduxisset, ibi
 remorarentur. Superata sylva præliū
 acre tandē exortum & ad horas quin-
 que continuatum fuit, donec nox su-
 perveniens illud tandem finivit. No-
 ctis istius beneficio progressus stren-
 nue Bucquoius Budvissium tandem
 affecutus fuit. In pugna ista Grichin-
 genfis, qui magna virtute in Ordinum
 milites, etiam non armatus moverat,
 glandē percussus plumbea periit. Nu-
 merus eorum qui vtrinque ceciderant,
 incertus, captivi vero ducenti Pra-
 gam inde remissi sunt, qui plerique
 præstito Ordinibus sacramento, sub
 signa ipsorum varie distributi fuerūt.
 Buc-

Bucquoius paulo post Crumlaviam, Anno quod ad transitum in Austriam situm 1618. oppidum est, magno suo commodo interceptum firmo trecentorum peditum & ducentorum Equitum præsidio munivit. Ordinum vero milites cum comæatum pro Cæsarianis militibus, curribus triginta octo Vienna dimissum, sub octingentorum Fürstenbergicorum militum præsidio in itinere esse cognoscerent, cum tribus peditum vexillationibus & duabus Equitum turmis vno atque altero à Budvissio miliari in præsidium istud inciderunt, eoque fuso & fugato comæatu omni potiti sunt.

Delegatione ab Ordinibus Bohemix ad Bavarix Principem missa, supra dictum est, Ad capita legationis ejus præcipua à Principe responsum postmodo fuit, Processum nempe adversus consiliarios & vicarios quasi Cæsaris habitum excusari nullo modo posse, tamen enim ab illis, quemadmodum etiam à Patribus Societatis Catholicisve aliis peccatum quid con-

*Bavaria
Princeps ad
legationem
Ordinum
Bohemia
respondes.*

Anno contra diploma Majestatis transa-
 1618. ctionesque & comitorum recessus
 esset, Ordinibus tamen, quicquam
 de eis non solum statuere, sed armata
 insuper manu adversus eos procede-
 re, sine ordinario processu, cognitio-
 ne & sententia, minimè licuisse. Non
 decere enim Ecclesiasticos, à Ferdi-
 nando Cæsare cum totius Regni cõ-
 sensu, vt ex Ediçtis Cæsaris pateat,
 introductos, qui fidem adversæ reli-
 gionis partibus servandam esse, pub-
 licis scriptis fateantur, tam subito, ne
 accusatos quidem, multo minus au-
 ditos, ex Regno proscribere, cum ne
 maleficis quidem ista juris naturalis
 beneficia denegentur, nec executio
 de aliquo fiat, nisi prius auditus & le-
 gitimè condemnatus sit, licet causa
 per se manifesta sit, vt taceat, præci-
 puum Ordinum fundamentum, quo
 processum suum defendere conentur,
 in eo positum esse, quod Consi-
 liarii illi & vicarii Cæsaris, iudices sei-
 plos fecerint: Directio penes ipsos nõ
 fuerit: Ordinem juris legitimum non
 ob-

observarint : Ordines sub vtraque in Anno
 auditos condemnarint. Hæc enim si 1618.
 malè ab ipsis facta fuerint, & si Ordines
 justam propterea causam adversus eos
 insurgendi habuerint, necessario etiam
 sequi, Ordines protestantes (siquidè
 jus istud ipsis competat) nequaquam
 ejusmodi vel majores etiam committere
 excessus, sed legitimũ ordinariũque &
 receptum apud omnes processum, quem
 in illis desiderent, observare debuisse,
 idque ex vulgata juris regula; Quod quisque
 juris, &c. cum præsertim judicem nõ
 propterea injustè judicare, quod alterum
 inique egisse constet, sed iniquitatem
 istam facto suo corrigere & rectè facere
 deceat.

Ad capita alia prolixè itidem responsum
 fuit, cumque Pilsnam civitatem obsidione
 gravissima ab Ordinibus coangustari Princeps
 cognovisset, literas eo nomine ad eos tali
 sensu dedit: memoria sibi nondum excidisse,
 inquit, quid ad admonitionem suam de
 Pilsna civitate, 13. Augusti

Pilsnam urbem obsidione liberari Bavaria princeps ab Ordinibus Bohemiae expetit.

Anno 1618. gusti responderint, in mentem scilicet non venisse sibi, vt damnum aliquod Pilsnensibus darent, multo minus, vt obsidione urbem eam cingerent, Responsum hoc gratū sibi fuisse, nec ab eo recessuros vnquam putasse, cum præsertim, Pilsnenses, quod sciat, nunquam ipsis contrarii fuerint, nihilque peccarint, nisi quod in fide & obedientia Cæsaris, legitimi scilicet Regis & Domini sui permanentes se responderint. Urbem istam obsidione gravissima ipsorum jam iussu pressam cognovisse. Hoc ipsum, præterquam, quod promissis ipsorum contrarium sit, aliud nihil quam maiorem apud Cæsarem offensionem efficere & causari posse, idque eo magis, quod quietcere jam Cæsariani dicantur, Pilsnenses vero promissis ipsorum nimium fidentes à præfidiis majoribus comparandis abstinuisse. His de causis monere, vt pro declarando, quem subinde prædicent, pacis amore, Pilsnensibus porro molestiam nullam creent, sed soluta obsidio-

fidione militem abducant, Eo enim Anno ipso quod æquum justumque sit fa- 1618.
cturos, & ad maturandam quam diu desiderarint tractationem momenti non parum apud Cæsarem allatu-
ros. Quod si autem spreta hac atque neglecta admonitione sua, hostilem istum erga civitatem Pilsnensem animum continuare pergant, facile inde apparere, quod non nisi Catholicæ religionis odio & prædæ alicuius apud Sympatriotas suos acquirendæ gratia id faciant, Futurum vero, ut eadem, quas ipsi prætendant, suspiciones apud Catholicos passim omnes excitentur.

Ad literas has respondentes Bohemiarum Ordines animadvertere se facile posse, inquit, de causis, cur obsideri exercitu Pilsnam necesse fuerit, non satis edoctum Principem esse, & propterea excusatum etiam, quod dissuadere obsidionem istam tanto conatu voluerit: facile eum habere. Non ignorare quid 13. Augusti civitatis istius nomine scripserint. Inter

F alia

*Pilsnam cur
obsidione
cinxerint
Protestan-
tes Bohemia
Ordines
causam Ba-
varia Prin-
cipi expo-
nunt.*

Anno 1618. alia autem jam tum de hostilibus eorum attentatis aliquid monuisse. De oppugnanda vrbe ista nunquam antea cogitasse, nec etiam fieri obsidionem permittere voluisse, nisi causas ejus gravissimas habuissent. Postquã enim à data Ordinibus fide, quod amicitiam cum eis colere semper vellent, semel defecissent, tanta statim hostilitate uti cœpisse, ut militem conscripserint, multos Regni subditos ad se pertraxerint, eruptionibus suis vicinis Colonis infesti admodum fuerint, primarios quosdam ex equestri ordine Proceres captivos in urbem abduxerint, subditos eorum ad præstandum sibi jusjurandum cœgerint, Edicta sua sigillis privarint, ad conscribendum in externis locis militem abusi iis fuerint, potentiamque suam eo usque extenderint, ut ne provinciales quidem, tametsi in armis mago numero essent, prævalere adversus eos & ab excursionibus eos prohibere potuerint. Dehortari quidem eos ab hostili isto conatu non semel

mel per literas curasse, proficere ta- Anno
 men nihil potuisse, in hostili enim co- 1618.
 natu suo longius progressos, minis et-
 iam acerbioribus vsos fuisse. Cum
 verbis proficere nihil possent, seve-
 riora adhibere media, vt à malo suo
 proposito eos auerterent, & ab incō-
 modo, quod comitari obsessos solet,
 tutos redderēt, voluisse, ea vero vsq̃
 adeo aspernatos fuisse, vt ad obsidio-
 nem se statim pararint, & viribus suis
 nimium fidentes, pulcherrimum sub-
 urbium suum ipsimet subverterint &
 accensum solo æquarint. Cognito
 eo, Ernestum mansfeldiæ Comitem
 abstinere ab obsidione ista ex bona
 qua erga urbem ducantur affectione
 monuisse. Ipsum, causis suis, inter
 quas non postremum etiam Celsitu-
 dinis suæ autoritas habuerit locum,
 cognitis, soluta obsidione ab vrbe de-
 cessisse, præmissisque ad tria miliaria
 tormentis, castra Bohemica cum co-
 piis suis petere constituisse. Eos vero
 superbis & atrocibus suis commina-
 tionibus, quod & provinciales, in fu-

Anno 1618. gam vertere ad eumque remittere brevi vellent, effecisse, ut qui in districtu Pilsnenſi vicinisque aliis sunt Ordines moneri eum curarint, ut vel sui ab injuria civitatis defendendi, & majoris mali prohibendi gratia cum copiis rediret & elatos animo Pilsnenses compesceret. Precibus istis commotum Comitem, intermissam obsidionem instaurasse, & in ea etiamnum persistere, se quidem ad tractationem paciscendam permovere eos modis omnibus conatos esse, obtinere tamen nihil potuisse. Causam an civibus, an vero praefecto impudent ignorare, expectare vero etiamnum ipsorum responsum & meliorem ipsis mentem precari, ut ita mutata sententia extremam effugere perniciem possint. Ex hac verissima sua relatione animadvertere Principem posse, Pilsnenses fortunae istius suae & malorum, quae inde ad vicinos redundarunt maxima, causam ipsosmet verissimam existere, se vero, ut de obsidione facienda nunquam cogitarint, sic ex-
pu-

pugnationem civitatis etiamnum nō Anno
 expetere, dummodo ad meliorem 1618.
 frugem redire, & proposita trans-
 actionis media acceptare velint. Non
 esse igitur, quod cogitet Princeps,
 nullam Ordinibus injuriam illatam
 à Pilsnensibus esse, & eam solum ob
 causam civitatem istam oppugnari,
 quod in fide Cæsaris perseverare Ca-
 tholicamque defendere religionem
 cupiat, vel etiam, ut sympatriotis suis
 præda fiat, se enim eos esse & haberi
 ab omnibus velle, qui à fide & obe-
 dientia Cæsaris ne latum vnguem,
 dummodo per conscientiam & reli-
 gionis libertatem id non facere co-
 gantur, recedere cupiant, quemad-
 modum coram Cæsare multisque E-
 lectoribus & Principibus testati non
 semel fuerint, & jam coram ipso et
 etiam testentur. Ob religionem Ca-
 tholicam tantum abesse, ut eos oppu-
 gnent, ut etiam ipso statim barbarum
 initio in societate & amicitiam suam
 eos requisierint, cum præsertim ple-
 ri que etiam alii Catholicam religio-
 nem

Anno 1618. nem amplectentes sponte sua ad suas partes accesserint, inque susceptam defensionem & contributionem lubentes consenserint. Testimonium certe à Pragensibus habere, quod in tanto Monasteriorum & religionem Catholicam profitentium numero, nemini injuriarum quicquam illarum vnquam (inquietis solummodo Jesuitis exceptis) fuerit. Omnes enim religionem suam libere etiamnum exercere, quemadmodum & ipsi nihil hactenus quæsierint & etiamnum exoptent aliud. Omnes Catholicos quietè & tranquille secum vivere volentes, in charissimorum amicorū & fratrum numero habere, atque ab omni incommodo defendere, nec minus etiam optare, vt in fide Caesaris secum simul omnes permaneant, & ab obedientia ejus in æternum non deficiant.

*Pilsna ab
Ordinibus
Bohemia
protestanti-
bus vi av-*

Quas causas Ordines Bohemiæ habuerint, vt Pilsnensem civitatem obsidione cingerent, ex commemoratis modo literis perspicere omnes possunt.

possunt. Ex scilicet fuerunt, quae nulla causa Anno
 ab Ordinibus deficientes, hostes se i 1618.
 pforū ipso statim turbarum initio de- ^{mata expu-}
 clararint, militeque externo conscri- ^{gnata.}
 pto & subditis aliorū ad urbem suam
 pertractis, excursions crebras fece-
 rint: praedas in vicinorum Procerum
 ditionibus egerint: Primarios quos-
 dam ex Equestri ordine captivos in
 urbem abduxerint: subditos eorum
 sacramento sibi obligarint: & eo usque
 petulantiae processerint, ut prohibe-
 re eos ab excursionibus vicini Pro-
 vinciales ne armati quidem potue-
 rint. Ordines igitur cum literis & ad-
 monitionibus amicis proficere nihil
 apud eos possent, sed comminationes
 insuper & superba responsa reporta-
 rent, ad perterrendos eos exercitum
 ad urbem miserunt. Illi hoc videntes
 ad obsidionem rectius ferendam pul-
 cherrima in suburbiis aedificia copio-
 sumque in eis frumentum igne vastarunt,
 tanto fervore, ut puerperae et-
 iam aegrotantis statum admota can-
 dela accenderint. Ordines tum mise-

Anno 1618. recordia moti exercitum ab vrbe ab-
 ducere Mansfeldium iusserunt. Ille
 mandatis obtemperans, obsidionem
 statim solvit & ad castra cum suis pro-
 peravit, sed eo vix digresso atrocibus
 suis & minacibus verbis Pilsnenses
 effecerunt, vt exitinere eum Provin-
 ciales reuocarint, qui reuersus obsi-
 dionem instauravit. Ordines hoc co-
 gnito, ad transactionem eos aliquo-
 ties frustra sollicitarunt. Tandem
 cum continuata aliquandiu obsidio-
 ne ad extrema fere ventum esset, pro-
 cavendo vrbis excidio Commissarii
 quidam ab Ordinib. selecti & Man-
 seldio Comiti adjuncti fuerunt, qui
 transactionem cum Pilsnensibus in
 has condiciones facerent: Deditio
 nullius honori & existimationi præ-
 iudicaret & nemini cuiuscunque vel
 ætatis vel conditionis esset detrimen-
 tum aliquod afferet. Præfectus vrbis
 Felix Dornhanus cum præsiidiariis
 militibus suis, armatus decederet, fa-
 cto Bambergam versus itinere: vel si
 operam suam Ordinibus locare vel-
 let,

let, eodem quo præfecti alii loco ha- Anno
beretur: Cives Mansfeldio Comiti 1618.
sexagies mille florenos aureos præ-
sentis pecuniæ persolverent, atq; ita
direptionem militum redimerent:
Præsidium duarum vexillationum ex
Mansfeldicis militibus in urbem re-
ciperent. Cum reliquis omnibus Co-
mes decederet, & damnum inferri
nemini pateretur. Conditions hæ
scripto compræhensæ & manu Co-
mitis subsignatæ in urbem 9. Novem-
missæ fuerunt, cum vero à civibus re-
pudiarentur, & in transactionem,
tametsi mœnia magna parte ad Fran-
ciscanorum Monasterium jam disje-
cta essent, consentire ipsi nullam vel-
lent, majoribus agi viribus cœptum
est, Allata igitur Pragâ duo insuper
tormenta, ita constituta sunt, vt in-
ter portam Pragensem & Rudolphi
Cæsaris in mœnibus extructam do-
mum, mœnia illis ferire possent. Rui-
na facta, cum irruptionem jam face-
re vellent, ferratis trabibus & fimo e-
quino eam noctis beneficio obstru-

Anno 1618. *ſ*tam viderunt , itaq̄ue conuerſis ad prædictam domum , vnde damnum dare irrupentibus maximum præſidiarii poterant , machinis , ruinam ibi aliam fecerūt. Hac facta , irruptionem aggreſſi ſunt , tantoq̄ue fervore mœnia conſcēderunt , vt omnibus reſiſtantium oppidanorum conatibus poſthabitis & neglectis , ea tandem ſuperarint & domum prædictam occuparint. Facta eſt ſimul in locis etiam aliis , maximè vero prope Franciſcanorum Monasterium , itemq̄ue in ſuburbio & porta Norimbergenſi irruptio , nullo tamen fructu , itaq̄ue qui domum Rudolphi tenebant , id dederunt operam , vt exactos ex munimēto , quod in platea ante domum iſtam ex terra & ſimo equino excitaverant ſubiraneo oppidanos ad forum vſque crebra ſcloporum & tormenti , quod ſecum habebant , diſploſione propellerent. Erant ibi corbes terra oppletæ & tormenta aliquot ad reprimendos hoſtes diſpoſita , quibus non parum damni militibus in domo iſta

ista constitutis inferebant. Interim Anno
 domo egressi milites ædes ab vtraque 1618.
 plateæ istius parte perforatas pluri-
 mas, posthabito quod ad repellendos
 vel perdendos eos potius oppidani i-
 bi excitarant incendio, occuparunt
 magnoque in forum impetu prorue-
 runt. Hæc viso, animos tandem abje-
 cerunt, & à disposure tormentorū
 abstinentes ad Franciscanorum Mo-
 nasterium oppidani confluxerunt,
 exoratisque induciis de conditioni-
 bus quibus deditioem facerēt, cum
 sub præfecto Mansfeldii agere cœpe-
 runt. Erant interim milites occupan-
 dis & muniendis portis plateisque v-
 nicè intenti, qui vero extra urbem in
 castris relictæ erant, constitutis excu-
 biis, ne eruptionem forte facerent
 præfidiarios observabant. Nocte exa-
 ctæ, cum urbem jam totam in Mansfel-
 dii potestate esse præfidiarii viderēt,
 armis suis instructi in forum proces-
 serunt, imperium Comitis expectan-
 tes, gratiamque ejus, quod arma sua
 retinendi facultatem obtinuissent,
 civi-

Anno civibus in curiam ea deportare &
 1618. claves vrbis Comiti sine mora trade-
 re iussis, deprædicantes. Ipsorum si-
 gnifer convolutum vexillum suum
 Comiti cum summa devotione exhi-
 bitum, tanquam redonatum ab ipso
 munus retinuit. Eductione extra vr-
 bem facta, cum præfectus ipsorum
 Dornhanus ante dies quatuorde-
 cim, durante adhuc obsidione, tor-
 mento percussus periisset, ad Ordines
 plerique transierunt. Pauci signi-
 ferum, ob recentum vexillum suum
 admodum exultantem comitati ad
 Cæsarianos abierunt, alii liberati
 hac ratione & sacramento soluti ad
 suos læti redierunt. Qui carnificis in
 vrbe munus sustinuerat, tribus quo-
 libet die vicibus, quos vellet sclope-
 to ferire, occulto nigromantiæ artifi-
 cio poterat. Is artem istam suam toto
 obsidionis tempore ex secretiori ali-
 quo loco, vnde nemo sibi metueret,
 exercuisse depræhensus, in extructū
 recens patibulum, veteri, quod Zisca
 culinam, eo quod castra ibi Zisca o-
 lim

lim posuisset, per contumeliam Pils- Anno
 nenses vocabant, subverso, elevatus 1618.
 & suspensus fuit. Civibus post factam
 expugnationem injuria nulla nec æ-
 dificiis vis vlla, præterquam quam
 prima nocte acceperant, illata ca-
 vente ita Mansfeldio fuit. Monachis
 Franciscanis in Bavariam abire alte-
 ro statim post factam expugnationē
 die volentibus, vti manerent in vrbe
 imperatum serio fuit, nemini enim ex
 ea discedendi, donec à Directoribus
 de eo quid decerneretur, facultas
 data fuit, Comite ab omni eos timore
 liberante, & tormenta quinque ma-
 jora minoraque alia, quibus in oppu-
 gnatione vsi fuerant, & deferri in vr-
 bem curante. Die 25. Novemb. per-
 acto Missæ sacrificio, Mansfeldius
 adjunctique ipsi Commissarii, cum
 præfectis, legatis, tribunis & officia-
 riis aliis templum San- Bartholomæi
 ingressi sunt, vbi ex dicto Psalmi 118.
 Hæc est dies quam fecit Dominus,
 exultemus & lætemur in ea, &c. à
 concionatore militari concio habita
 gra-

Anno gratiæque Deo pro impetrata victo-
 1618. ria hymnis & precibus peractæ publi-
 cè fuerūt. Finita concione, tormenta
 omnia displosa sunt, habitumq; splen-
 didum prandium fuit, cui Primas et-
 iam & senatores civitatis aliqui præ-
 sentes adfuerunt. Sub vesperam si-
 gnifer quidam, qui in insultu glande
 percussus occubuerat, in San Bartho-
 lomæi templo sepultus fuit, mansfel-
 dio & officariis aliis funus comitan-
 tibus, finitaq; concione funebri ter-
 ræ paululum ipsi affudentibus. Re-
 bus in vrbe ad quietem compositis
 ad Ordinum castra cum exercitu suo
 mansfeldius concessit, septem equi-
 tum peditumq; cohortibus sub Jo-
 hannis-Georgii Comitis Solmensis
 imperio, in vrbe relictis. Civitas hæc
 bello Hussitico expugnari nullo mo-
 do potuit, cumque Anno 1433. no-
 vem mensibus & 23. diebus obsessa
 fuisset, cives tandem facta vehemēti
 eruptione in fugam hostes converte-
 rūt, creptumq; ipsis camelum aliquē
 in vrbem traduxerunt, vnde factum,

vt ca-

vt camelo eos Sigismundus Cæsar Anno
 donarit, & pro insigni camelum et- 1618.
 iamnum civitas præferat atq; osten-
 ter, quemadmodum id ex camelo ad
 San Bartholomæum in Choro tem-
 pli cum sequentibus verbis picto ap-
 paret : Sub Anno à nativitate Domi-
 ni 1433. Idib. Jul. hæc Pilsna à crude-
 lissimis Hussitis, Viclevistis ac Tha-
 boritis gravissimam sustinuit obsidio-
 nem, quorum exercitu quadrifariam
 posito & ex omni parte oppugnante,
 alacri virtute manuque potenter re-
 sistente civitate, illos spe potiundæ
 civitatis quam strenuè frustrata est.
 Sequenti anno Idib. Maji, quæ fuit
 dies crastina S. Stanislai, Deus omni-
 potens, constantia pro religione fa-
 cta benignissima clemètia hostes im-
 pios cum maxima ignominia à nobis
 fugare dignatus est, Postquam exe-
 crabilem vrbs hujus afflictionem pa-
 tres nostri depulsis hostibus plurimū
 consolati, ad maximum firmissimum-
 que virtutis specimen nobis ac poste-
 ritati viam præbuerunt, virtuteque
 sua

Anno sua adepti fuerunt, vt civitas nostrâ
1618. insigniis istis pro stemmate vteretur.

Cæterum contrario modo hoc tempore factum. Speraverant quidem ciues eundem & hanc obsidionem exitum habituram, sed cum aliter alea cecidisset, ius iurandum Protestantibus, quod vi armata ab ipsis expugnati, eos pro superioribus agnoscere, ad voluntatem ipsorum se componere, in omnibus, quæ futuræ sint difficultatibus solos eos spectare, ab ipsis nunquam deficere, omnem ipsis, vt & Mansfeldio Comiti, militiæ quæ præfectis aliis obedientiam præstare, contributiones præteritas & futuras sine mora persolvere, & quæ ad pacem tranquillitatemque in patria instaurandam conservandamque pertineant, facere diligentissimè omnia vellent, præstari coacti sunt.

*Ordinum
Bohemie de
conditioni-
bus suscipi-
enda tracta-
tionis & ob-*

Cum de conditionibus, quibus interpositionem Electorum & Principum admittendam, pacisque tractationem suscipiendam Cæsar ad Saxoniam Electorem perscripserat, ab Electore

store Ordines edocerentur, literas Anno
 ad Cæsarem scribentes, animadver- 1618.
 tere se, inquit, periculosas admo- *sisione Pils-*
 dum & intolerabiles instituendæ tra- *nenß ad Cæ-*
 ctationis condiciones sibi proponi *sarem lita-*
 quod nimirum ipso opere obedi- *ra.*
 tiam suam declarare, arma depone-
 re, Mansfeldicos omnesque alios mi-
 lites, quotquot vel jam habeant, vel
 etiamnum expectent dimittere, à di-
 rectione & administratione Regni
 abstinere, & promulgatis Cæsariæ
 Majestatis Edictis per omnia satisfacere
 debeant, tum enim Cæsarem etiam
 copiis suis de certo aliquo loco
 prospicere operamque dare velle, vt
 in Regno manentes, comitatum om-
 nem habeant, nec cuiquam mole-
 stiam ullam inferant. Dolere admo-
 dum humilimam submissionem suam
 ab adversariis suis in dubium apud
 Cæsarem vocatam & quod majus sit,
 tam periculosa postulata fere eo so-
 lum sine excogitata esse, vt turbæ istæ
 ad bonum finem nunquam perducerentur,
 atque ita sæviendi adversus

G Or-

Anno 1618. Ordines causam ipsi perpetuam haberent. Nam quod ad obedientiam subjectionemque attinet, ad quam reipsa declaranda, expetente ita Cæsare, à Saxoniz Electore excitentur, quomodo eam semper præstiterint, & Cæsari ipsi & toti mundo notum esse, quin & constanter in ea perseverare velle, dummodo gravaminum suorum levationem aliquam impetrare possint interim tamen, periculo carere, si, depositis armis, militem, non contra Cæsarem, sed in sui & Majestatis diplomatis, quod ad religionis exercitium liberum attinet defensionem conscriptum, dimittant, Cæsaris vero copias in Regno retineant atque sustentent, persuadere sibi nullo modo posse. In Cæsaris quidem literis illud affirmari, cum vero cogitent & quanta tyrannide crudelitateque copiaz istæ utantur, & quid de illis in Edictis suis Cæsar scripserit, ad defensionem fidelium duntaxat subditorum destinatas esse, contrarium omnino apparere, verum enim esse

esse, quod incendiis & rapinis regnū Anno
 horribiliter passim deformatint, inq; 1618.
 omnes & singulos nullo personarum,
 ætatis, dignitatis, religionis respectu
 habito, igne & gladio crudelissime de
 sævierint, vt si in armis existentibus
 Ordinibus id facere non dubitarint,
 quid, vbi milite abrogato & extra fi
 nes regni dimisso, arma Ordines de
 posuerint, facturi sint, facile colligi
 inde possit. Recens adhuc exemplum
 in Passaviensi exercitu habere, de eo
 enim Casarem Rudolphum pollici
 tum etiam Ordinib. tum fuisse, quod
 sine vllō alicuius incommodo & de
 trimento Regni finibus exire quam
 primum deberet, Eum vero, postha
 bito ejus mandato, non quievisse, do
 nec facto in oppidum Pragense mi
 nus impetu, horrenda satis & formi
 danda præsentia suæ vestigia ibi ex
 citarit & reliquerit. De præsentī hoc
 exercitu melius quid sperari nullo
 modo posse. Nec vero consentire et
 iam in tam periculosas perniciosasq;
 condiciones istas sine Regni totius

Anno 1618. consensu, & Protestantium Silesiæ
 Ordinum, qui in communi religionis
 negotio exercitum suo conjunxerint,
 præscitu, integrum licitumque sibi
 esse. Eo igitur magis Cæsarem roga-
 re, ut de conditionib. istis, quas acce-
 ptare impossibile sit, remittat, quod
 toti regno vicinisq; regionibus sum-
 mē perniciosis postulatis assentiri nō
 possint, excusatos sese habeat, ad de-
 sideratam tractationem accedat, &
 media ejusmodi proponat, quæ ad
 turbas istas componendas & pacem
 Regno restituendam facere quam o-
 ptimē possint. Hostes equidem suos,
 quo minus id Cæsar faciat, non solum
 condiciones istas vrgendo, sed & ob-
 sidionem Pilsnensem quam maximē
 exaggerando apud Cæsarem instare,
 ex datis ad Electorem Saxonie Cæ-
 sariis literis animadvertere. Ne igitur
 bello delectari & interpositionem
 tractationemque remorari atque im-
 pedire velle videantur, verē Cæsari
 affirmare, ab initio statim turbarum
 istarum Pilsnenses ad pacem exhor-
 ratos

tatos se fuisse, & vt quietos sese conti- Anno
nerent, nec quicquam hostile moli- 1618.
rentur monuisse. Ipsos monitis istis
satisfacturos per literas aliquoties
promisisse, promissis tamen non ste-
tisse, sed sine vlla causa Ordinibus se
opposuisse, militem conscripsisse, &
subditos quoscunque ad se in urbem
pertraxisse, funestis excursionibus
suis damni plurimum vicinis provin-
cialibus intulisse, aliorum subditos
ad prestandum sibi iusjurandum coë-
gisse, multos Equestris Ordinis com-
prehensos in urbem secum abduxisse,
sigilla Edictis suis publicis abrepta,
falsis suis & ad conscribendum Ordini-
um nomine militem confictis literis
apposuisse, & vires suas vsque adeo
promovisse, vt coercere eos & ab
excursionibus vicinorumque infesta-
tionibus Provinciales jam, tametsi in
armis frequentes essent, prohibere
nullo modo potuerint. Literis quidē
sæpe eos monuisse, vt à petulantia sua
abstinerent, sed laterem lavasse &
proficere nihil potuisse, coactos igitur

Anno 1618. tur fuisse severius aliquanto cum ipsis agere, si forte sententiam mutare & à perverſo isto conatu abſtinere vel-
 lent. Exacerbatos autem adventante milite, vt obſidionem eò melius per-
 ferrent, ſuburbium ſuum nulla vr-
 gente neceſſitate igne accenſum ſub-
 vertiſſe. Hoc cognito, tametiſi verbis
 factiſque graviter admodum læſi ef-
 ſent, miſericordia tamẽ erga eos mo-
 tos ſolvere obſidionem Erneſtum
 Manſeldiæ Comitem juſſiſſe. Iſum
 cum tormentis & exercitu vix ad mi-
 liare vnum atque alterum digreſſum,
 minis proſequi cœpiſſe, iis commotos
 Provinciales pro ſua deſenſione re-
 verteretur, Comitem exoraſſe. Ob-
 ſidione ita inſtaurata, media quibus
 tranſactio fieret & ab interitu civitas
 conſervaretur ipsis propoſuiſſe. Ne-
 glectis omnibus, factum tandem, vt
 pro majori, quod ab illis metuendum
 erat, periculo avertendo, urbem ex-
 pugnare & ſuo munire præſidio Co-
 mes cogeretur. Tanta tamen mode-
 ratione uſum eſſe, vt civibus omni-
 bus

bus parcendum, nec vlllo aliquo five Anno
 Ecclesiasticum five politicum da- 1618.
 mmo afficiendum, monētibus ita Or-
 dinibus, post expugnatam urbem cu-
 rarit. Perfpicere ex commemoratis
 hisce omnibus Cæsarem facile posse,
 urbis istius obsidionem non temera-
 rio ausu & nulla iusta causa, multo
 minus vero ad tractationem inter-
 turbandam & Cæsarem exacerb-
 andam, sed inevitabili necessitate, ad
 damnum longè maximum Regno a-
 vertendum, factam esse. Petere igitur,
 vt sibi ignoscat, & abduci se à tra-
 ctatione non sinat, sed habita multi-
 plicium, quæ à milite Cæsario acce-
 perint longo jam tempore damno-
 rum, fusi que innocentis Christiani
 sanguinis, & tot precum lachryma-
 rum que miserorum hominum ratio-
 ne, salutare tot Principum & Electo-
 rum consilium sequatur, nulla que ra-
 tione admittat, vt tanta persecutio in
 regno suo fiat, sed clementer potius
 subditos suos respiciat, revocato ex-
 exercitu (cum præsertim & ipsi ali-

Anno quot mille provinciales jam dimise-
 1618. rint) tractationem promoveat, gra-
 vaminibus suis remedium adferat, à
 pacis turbatoribus, qui omnis istius
 mali causa sint, se defendat, & con-
 stantem in regno pacem iterum in-
 stauret, id enim & Deo gratum, &
 Cæsari laudabile, regnoque & vici-
 nis regionibus omnibus salutare ma-
 ximè futurum esse.

*Comeata in
 cælo visus.*

Ardente in Bohemia bello, Co-
 meta in cælo ardere cœpit, proliza
 admodum cauda formidabilis. Visus
 is primum apud nos 16. Novemb. fuit,
 horam circiter matutinam quintam,
 accensus nimirum in Scorpione inter
 duos Planetas, Martem & Mercuriũ,
 à quibus flammam concepisse haud
 immerito putatur, cum præsertim
 Cometas omnes effectus habere e-
 jusmodi, quales à Marte & Mercurio
 cientur Ptolomæus etiam annotatum
 reliquerit. Ex Scorpione progressus
 deinde fuit contra signorum Ordi-
 nem, in Libram, sumptoque ex orien-
 te septentrionem versus itinere per
 dis-

dissectū medium Bootem ad cingulū Anno
 eius vsque transit, & caudam supra 1618.
 verticem nostrum, prolixo admodum
 intervallo, juxta inferiorem Ursæ
 majoris pedem extensam habuit, do-
 nec ultra Cancrī Tropicum progres-
 sus, circa 14 Decemb. iterum dispa-
 ruit, cogirandi nobis de effectis & si-
 gnificatione ejus materia non vulga-
 ri, relicta quam editis in lucem mul-
 tis doctissimus, post meum Discur-
 sum, scriptis, Astrologi prolixè satis
 explicarunt & pertractarunt. Extant
 de Cometa hac monetæ aureæ ar-
 genteæque, cum scriptura mea ejus-
 modi causæ: Ardet offensi Numinis
 astrum.

De Cæsarianis, quomodo mulie-
 rum & aliorum inutilis farinæ homi-
 num impedimenta in Austriam, cum
 acquisita in Bohemia præda dimise-
 rint, supra dictum est. Hanc igitur &
 alias ob causas Ordines exercitum
 suum in duas partes distribuerunt,
 Pars vna cum Turrensi & Schliccen-
 si Comitibus in Austriam ad prædam

*Suehaliū
 & alia Au-
 stria mona-
 steria à Bo-
 hemia Or-
 dinibus in-
 tercepta.*

G 5 istam

Anno 1618. istam recuperandam transit, altera
 excurrentem Budvissio & Crumla-
 via (quæ oppida Bucquoius propu-
 gnaculis munitionibusq; firmari mi-
 rum in modum curaverat) militem
 observatura, in castris, ne plus damni,
 (illud enim jam tum tres milliones
 auri excedere putabatur) Ordinibus
 daretur, relicta fuit. Schliccensis 25.
 Novemb. cum quatuor millium pe-
 ditum Equitumque exercitu, in Cæ-
 sarianos aliquos, quadraginta duos
 præda Bohemica onustos currus de-
 ducentes, duobus à Svethalio milia-
 ribus incidit, fufisque magna parte
 militibus, currus omnes cum septua-
 ginta millia Imperialibus & magna
 pecorū copia, recuperavit, acceptaq;
 de præda alia in oppidum jam delata
 nuncio, illud noctis beneficio, admo-
 ta ad portam machina bellica (Petar-
 tam vocant) ingressus est, militibus-
 que, qui se opponere volebant truci-
 datis, & reliquis compræhensis præ-
 dam omnem abstulit. Relatum ad
 Comitem erat, potissimam prædæ
 par-

partem ad Monasterium vrbs dela- Anno
tam esse, verum Abbate nihil præda 1618,
in Monasterio habere se, paratum au-
tem se ad operiendum illud dicente,
præfidiū quidem quinquaginta sclo-
petariorum Monasterio immissum,
Abbati vero, qui magnam vim præ-
sentis pecuniæ habebat, ereptum ni-
hil fuit. Abbati huic, cum Viennam
paulo post venisset, vitio versum fuit,
quod Comitē tam facile admisisset,
qui præterquam quod sufficienti mi-
lite instructus non fuerit, nec vllum
sperare auxilium potuerit, Comitem
vero nihil præter victum pro suis, pe-
cunia tamen præsentem redimendum
petiisse viderit, excusationis nihil
protulit, datisq; ad Comitem literis,
Monasterii sui rationem habendam
petiit, addito insuper, quod de incen-
diis in Bohemia intermittendis se ve-
rè admodum ad Bucquoium Cæsar
scripsisset, nuncio. Comes interim
oppido isto & Monasterio probe
munitis, cum Turrensi simul ad Ho-
hefurtum, Weitram & cœnobija lo-
caque

Anno caque alia similiter intercipienda cō-
1618. cessit, cumque ad Ledetium appu-
lissent, magnam ibi pulveris tormen-
tarii, globorum item & funiculorum
vim, Budvissium cum centum pyro-
bolis & duobus tormentis transferē-
dam, trucidatis qui eam deducere
debebant militibus, interceperunt,
vltteriusque progressi, ad novem vsq;
à Vienna miliaria, infesta omnia red-
diderunt, vbi ad pontem propugna-
cula quaedam pro periculo omni a-
vertendo excitata subito fuerunt.

*Turrensis
comitis de
causis facta
in Austria
irruptionis
rescriptum.*

Causam inexpectatæ hujus in Au-
striam irruptionis peculiari quodam
Rescripto Turrensis hunc in modum
explicavit. Repræhensione non care-
re, inquit, si quis, non salutatis incol-
lis, transitum in alienam regionem fa-
ciat & hostile quid in ea moliat,ur,
De se vero & Deo & prudentibus om-
nibus constare, quod in regionem
istam movere summa coacti necessi-
tate fuerint, & aliter quidem facere
nullo modo potuerint, hostibus suis
id agentibus, vt pacem vndique per-
turba-

turbarent, expeditionesque bellicas Anno
 promovendo, loca omnia militibus 1618.
 passim complerēt, & ignis istius scin-
 tillas longè lateq; ad alios quoq; po-
 pulos, ni mature id prohibeatur, dis-
 seminarent. Mentem hoc casu suam
 vti aperirent, ob hostium malitiam
 operæ precium non fuisse, subito igitur
 & nihil tale expectantibus ipsis,
 irruptionem facere coactos esse, vt
 hostibus suis aditum in Bohemiam
 præcluderent, & omnem à subditis
 amicisq; suis fidelibus vim injuriam-
 que propellerent. Nulli autem mo-
 lestos esse, sed & annonam & quæ ad
 victum necessaria sunt, præsentî pe-
 cunia redimere, & ne Ecclesiasticis
 quidem, qui turbarum & malorum
 istorum causa non minima fuerint,
 secundum malitiam suam retribuere,
 sed sacris suis vti invigilare tran-
 quillè possint, modis omnibus, quam-
 diu gravius non offendantur, prospice-
 re velle. Causas quibus irritati ad
 arma processerint, multis explicare
 necessarium non esse, ex Apologia
 sua

Anno sua satis & Silesiis & Imperii Electo-
 1618. ribus, aliisque qui eas reprehendere
 non possint, manifestas esse. Salvi itaque
 conductus literas hanc arcium oppi-
 dorumque praefectis quibusdam se
 permittere, ne quis Equitum pedi-
 tumve ullum alicui damnum interat,
 sed omnem honorem reverentiamque
 omnibus exhibeat & ita sese gerat, ut
 nulla ad se querela de eo afferatur,
 severissima in omnes contra facien-
 tes poena, cum temporali & aeterna
 maledictione, siquidem aliud nihil
 quam conscientiarum suarum liber-
 tatem & Majestatis diplomatis alio-
 rumque Regni privilegiorum affecu-
 rationem quaerant propositumque sibi
 habeant, constituta.

*Cæsaris ad
 Silesia Du-
 cem de ir-
 ruptione in
 Austriam
 litera.*

De isthac in Austria fines irruptione
 cum ad Cæsarem relatum esset,
 missis ad Johannem Christianum
 Lignitsensem Principem literis, non
 dubitare se, inquit, quin in comitiis
 Principum quae in mandatis haberet
 omnia fideliter proposuerit, cum ve-
 ro in turbis Bohemicis progressus sub-
 inde

inde cæterum majores fiant, & non Anno
 exercitus solum Cæsarius oppugna- 1618.
 tus, sed in Austriæ etiam fines transi-
 tus vi summa factus sit, Silesiis ut ir-
 ruptionem istam, ita direptionem etiam
 & devastationem omnem re &
 consilio juvantibus, & primum etiam
 agmen ducentibus. Satis hinc jam
 apparere, non defensive, ut falso per-
 suasum Principibus fuerit, sed offen-
 sive maximè bellum istud à seditiosis
 suis Bohemis geri. A Silesiis equidem
 ipsorumque militibus oppugnatum
 iri se suosque fideles subditos nunquam
 sperasse, Mandare igitur, ut auxilia-
 res istas copias suas quamprimum re-
 vocari Ordines curent, ab omni ho-
 stilitate abstineant, & patientia lon-
 ganimitateque sua diutius non abu-
 tantur, sed sibi potius aduersus sedi-
 tiosos Bohemos suos subveniant au-
 xiliumque debitum præstent.

Data hæ literæ 30. Novemb. erant, *Johannis
 Christiani
 Silesia Du-
 cis ad Cæsa-
 rem respon-
 sum.*
 ad quas respondēs Princeps, jam pri-
 dem edoctum esse Cæsarem, qua cõ-
 ditione auxiliares suas copias in Bo-
 hemi

Anno 1618. hemiam Protestantes Silesiæ Principes Ordinesque miserint. Non sperare, vel Cæsarem vel quencquam alium cogniturum, aut conditiones istas prætergressos milites suos, aut alium aliquem finem, quam vt rebus istis ad quas vi approbatæ à Cæsare vñionis iurejurádo etiam obligati sint, Bohemiæ Ordinibus satisfacerent, & religionis gravaminibus turbationibusque abrogatis legitimum eius vñsum instaurari curarent, propositum sibi habuisse. Certum autem esse debere Cæsarem, eo etiamnum animo esse, vt extrá conditionis istius terminos transire milites suos nequaquam permitturi sint. De iis quæ Silesiis imputentur nihil etiamnum sibi constare, daturum igitur operam, vt quomodo res sese habeant à vicinioribus Ordinibus quamprimum exquirat & consultationem de iis vltiorem maturioremque cum iis suscipiat.

Cæsaris istas literas Princeps paulo post ad Bohemiæ Ordines misit, & quid de auxiliariis Silesiorum copiis,

piis, ob factā in Austria fines irrupti- Anno
 onem rapinasq; & facinora ibi pluri- 1618.
 ma perpetrata, domum revocādis &
 sibi auxilio adversus seditiosos subdi-
 tos suos mittendis Cæsar expetierit,
 ex illis cognoscere eos posse, inquit,
 Ad literas istas Cæsari quidem respō-
 disse, cum vero de hostilibus istis in
 Austriam transitu & attentatis ni-
 hil sibi tum constaret, aliter facere
 non potuisse, qnam vt in expeditio-
 nem istam ejusque causam inquisitu-
 rum se polliceretur. Necessarium
 quidem non putare, de prætensionib-
 us ipsorum prolatisque correptorū
 armorū causis, quibus commoti Pro-
 testantes Silesiæ Ordines fuerint, vt
 arma sua cum ipsis tanquam in com-
 muni causa conjungerent, multis eos
 admonere, suspicari etiam de ipsis
 tam primariis Regni Ordinibus, quod
 aliud quid quam communem istam
 defendendæ religionis causam spe-
 ctarint, aut quod aliquid vnioni suæ
 contrarium tentarint, multo minus
 vero auxiliaribus Silesiorum copiis

H

ad

Anno ad offendendum Cæsarem, fidelesq;
1618. & quietos ejus subditos molestia affi-
ciendos abusi turpiter fuerint, cum
tamen quid de irruptione & hostili-
bus istis in Austria attentatis per mo-
dum offensionis factis sentiendum
sit, & Protestantes moneri & Cæsa-
rem edoceri necesse sit, responderi si-
bi de omnibus istis primo quoq; tem-
pore, etiam atque etiam monere &
petere.

*Ordinum
Bohemia ad
Silesia Prin-
cipem de
causis facta
in Austria
expeditio-
nis litera.*

Ad literas istas respondentes Bo-
hemix Ordines, cum admiratione
cognovisse, inquit, quomodo istū
suum in Austriæ fines transitum ho-
stes & adversarii sui apud Cæsarem
interpretentur Principio autem
gratias Principi reliquisque Prote-
stantibus & confæderatis Ordinibus
agere, quod in proximis comitiis non
solum in priori sententia sua perseve-
rarint, sed ad Cæsaris etiam Com-
missariorum speciosas, quibus aliud
persuadere ipsis conati fuerint, ratio-
nes, tam solidè & verè responderint,
& causæ suæ æquitatem tam manife-
stam

istam reddiderint atque demonstrarint, Anno
 ut deprædicare id nemo satis potue- 1618.
 rit. Se quidem facere non posse, quin
 Electoribus Principibusque Imperiū
 istam ipsorum constantiam maximo-
 perè commendent, ardentibusque à
 Deo precibus contendant, ut arden-
 tissimum istum erga Ecclesiarum in
 Bohemia salutem zelum largissima
 benedictione sua abunde compen-
 set. Ex literis ejus animadvertere fa-
 cile posse, literas suas, quibus de in-
 tercepta Abbatia Svethaliensi, &
 causis cur occupari eam necesse fue-
 rit, perscriptum, ad Protestantes non-
 dum delatas fuisse. Rem vero ita ha-
 bere. Animadvertisse præfectos lon-
 go jam tempore, ingentem direpto-
 rum in Bohemia bonorum copiam
 Cæsarianos ad Austriæ monasteria
 Svethalium maximè, ubi cum præda
 ista in flagranti adhuc crimine eos de-
 præhenderint, detulisse, stationem
 suam in illis habuisse, & comneatum
 inde ad castra non semel attulisse.
 Optimo igitur jure & necessitate bel-

Anno 1618. li coactos aliter facere non potuisse, quam vt prærepta hostibus commo- ditare ista deprædantes ex Bohemia milites exigent. Id enim naturam & rationes bellicas omnibus permit- tere, vt in omnes occasiones intenti sint, quibus Regno excludere aditu- que prohibere hostes suos possint, cum præsertim & ipsi tractationem omnem differant, atque ita in extre- mam Regni perniciem promovere cupiant. Vitio sibi dari non posse, quod pedem suum in Austria figant, ratione enim talionis id licitum sibi esse, ne qui pacem in Bohemia subsi- diis suis hætenus retardarunt, & ad partes Protestantium accedere mul- tos in Austria prohibuerunt, pergere in malo suo proposito possint. Multos esse in Austria, qui ad pacem religio- nis confirmandam facere plurimum conjunctionem regionum posse vi- dentes, id jam pridem ita fieri expe- tiisse. Iphis gratificari etiam hac ratio- ne & viam ad salutarem istam regio- num vnionem faciendam aperire vo- luisset,

luisse, quem finem etiam Principi & Anno
 aliis Protestantibus in Silesia ingra- 1618.
 tum non fore confidant. Has igitur
 verissimas expeditionis istius in Au-
 striam causas esse. Eo enim sine haud-
 quaquam, ut caedibus direptionibus-
 que molesti sive Ecclesiasticis sive
 politicis essent, multo minus, ut of-
 fensive aliquid contra personam &
 Majestatem Cæsaris designaretur,
 factam esse. De causis aliis, si quas for-
 te à Ducibus & præfectis suis cogno-
 verint, quin ad ipsum referant non
 intermissuros. De hostibus suis non
 dubitare, quin calumnias plures de
 se sparsuri sint, sed bona fretos con-
 scientia nihil eas curare, quin imò
 successus à Deo majores indies spera-
 re. Nam de Moraviæ etiam Ordini-
 bus hoc ipso die accepisse, quod præ-
 fecto Walsteinio ejusque subpræ-
 fecto exauctoratis, duobus Prote-
 stantium religioni ad dictis Dietrich-
 steinio nempe & Svenbeccio officia
 ista committere, regionumque con-
 junctionem modis omnibus promo-

Anno 1618. vere velint. Ab Austriacis autem tam
 opratum expectare, vt nō male fecif-
 se duces sui, quod Silesios etiam mili-
 tes in communi causa ista, suis con-
 junxerint, nec extra defensionis ter-
 minos excessisse putandi sint, cum
 hostibus incommodare quacunq̄ue
 ratione liceat, & communem pacem
 omnibus regionibus in puncto reli-
 gionis restituere, repræhensionem
 nullam mereatur. Quare vt aurem
 invidis suis non præbeat, sed factum
 istud suum, tanquam exopratum ad
 vniversalem Regionum conuentionem
 medium approbet, commendatumq̄ue
 sibi habeat, maiorem in mo-
 dum petere.

*Teutsbro-
 dium à Ce-
 sarianis de-
 seratur.*

Qui Teutsbrodium hætenus re-
 nuerant Cæsariani, cum Ordinum
 milites obsidionem ibi moliri inau-
 dissent, relicto oppido in Austriam
 per montana, frigore & fame necatis
 non paucis, transierunt. Wallsteinius
 interim Vienna Pragam adueniens &
 in Directorum consilium admissus,

au-

auctor ipſis fuit, vt arma deponerent Anno
 & Cæſari obtemperantes ſeſe decla- 1618.
 rarent; inducias ad duos meſes fa-
 cerent; Ferdinandi Regis interceſ-
 ſionem apud Cæſarem expeterent;
 Panſanium & Villingum captivos
 pro D. Jeſſenio permutarent, ſecus ſi
 facerent, tantas in Regnum miſſu-
 rum copias Cæſarem, vt reſiſtere vi-
 ribus iſtis impoſſibile plane futurum
 fit. In capita iſta conſentire niſi com-
 municato cum Sileſiis aliisque con-
 fœderatis regionibus conſilio non
 poſſe ſe, captivos tamen iſtos cum Jeſ-
 ſenio permutare velle, Directores re-
 ſponderunt.

Nuptias hoc tempore Turrenſis
 Comitſ filius cum Hardeccenſis
 Comitſ filia, præſentibus multis præ
 ſectis Proceribusque aliis, Neuhufii
 celebravit. *Turrenſis
 Comitſ fi-
 lius nuptias
 celebrat.* Tampirenſis vero com-
 parato trium millium ad Cremſam
 exercitu, in omnes Bohemis incom-
 modandi occaſiones intentus fuit,
 Milites vero cum damni plurimum
 paſſim in tranſitu darent, novæ inde

Anno ad Cæsarem querelę ab Austriacis de-
 1618. lata fuerūt, Excitauerant hoc tēpore
 Ordines Austriae supra Ensam, in fu-
 turam necessitatem propugnaculum
 aliquod ad Danubium. Hoc cum Ba-
 variae Princeps & Passavienses ferre
 non possent, Cæsar ipsis per supremū
 aulae Mareschallū imperavit, vt pro-
 pugnaculum istud demolirentur, ob-
 structos in Sylva transitus aperierent;
 Cum Comite Bucquoio familiarita-
 tem colerent: de annona per hyemē
 militibus eius prospicerent & accessu
 eos ex Bohemia non prohiberent. Ad
 postulata ista Ordines prolixo scripto
 in hac capita responderunt, propu-
 gnaculum istud ad Danubium in solo
 ad Austriam immediatē pertinente,
 in nullius offensionem, sed regionis
 potius defensionem excitatum vete-
 ri consuetudine esse, transitus in Syl-
 va aperiri consultum non esse, cum
 Bohemos in finibus proximis consti-
 tutos, Bucquoium vero cum suis lon-
 gius adhuc remotos esse constaret:
 Familiaritatem cum Bucquoio peri-
 culo-

culosam Ordinibus ob imminentes Anno
 sibi Bohemos esse, ab illis enim literas 1618.
 hinc inde missas intercipi facile atq;
 ita summam regionibus istis accele-
 rari perniciem posse, annonam tamen
 & com meatum sustentando per hye-
 mem militi necessarium ad fines mit-
 tere velle, Bucquorum vero inde eum
 auferre & ad castra deportare suo
 periculo debere.

Mortua est 14. Decemb. horam *Conjuncta*
 circiter decimam matutinam fere- *Cæsaris*
 nissima Cæsariæ Majestatis conjuncta *Vienna mo-*
ritur.

Anna, cujus corpus exēteratum post
 dies aliquod in Reginae monasterium
 delatū, ibiq; sub doloris castro repo-
 sitū fuit, intestinis in capsula ænea &
 corde in inaurata argentea humatis.

Curaverat paulo ante Cæsar, qui *Austria in*
 infra Ensam sunt Austriacos Ordi- *ferioris Or-*
 nes Protestantes misso ad eos Baro- *dinum ad*
 ne Hoffkirchensi, moneri, vt de aver- *Cæsarem*
 tendo, quod ab irruptionibus Bohe- *litera.*
 morum immineret regionibus istis
 periculo deliberationem susciperent,
 sepositisq; de quib. tum consultabāt,

Anno religionis gravaminib. negotiū pub-
 1618. licum privato præferrent. Ad admonitionē istam respondentes Ordines, agnoscere inde, inquit, paternā ejus pro regionibus istis curam, proque ea gratias ipsi agere, quod vero ad deliberationē accedere, & vota sua cum Catholicorum votis conjungere nōdum possint, causam penes Catholicos Ordines esse, à quibus responsum de Protestantibus in religionis negotio non turbandis, & exercitio ipsis ex Maximiliani quondam Imperatoris ab ipsomet approbato & subsignato indulto, libero relinquendo, impetrare hæctenus non potuerint. Bonum equidem publicum in eo versari & positum esse maximè, vt sublato omni dissidio concordia inter subditos conservetur. Ne tamen ipsi in mora sint & damnum aliquod Patriæ suæ inde accidat, ad deliberationem in conventu suo seorsim accessisse, & mentem suam de turbis componendis aperire Cæsari jam velle. Principio quidem sperasse omnino, Cæsarem,

rem, cum privilegio Regiones istæ de Anno
 bello nisi consentientibus Ordinibus 1618.
 offensivè nullo inchoando fruantur,
 arma ista adversus Bohemos, se incō-
 sultis, correpturum minimè fuisse.
 Etsi enim Comitia Cæsar indixerit,
 & ad ea cum aliis ipsi quoque conve-
 nerint, longoq; jam tempore non si-
 ne maximo incommodo suo commo-
 rati in illis fuerint, Propositionem ta-
 men nullam factam, nec de causis co-
 mitiorum admonitos, sed re infecta
 abire rursus coactos fuisse. Omnia
 quæ ad expeditionem istam Bohemi-
 cam pertinent occultata ipsis myste-
 riorum instar fuisse, Duces & præfe-
 ctos ad bellum istud omnes extrane-
 os adhibitos esse, non exiguum sibi
 dolorem afferre, suspicionem etiam
 movere, quod ad justam petitionem
 suam responsi à Catholicis Ordini-
 bus accipere etiamnum nihil possint.
 Malum istud vsq; adeo jam inva-
 luisse, ut in Austriæ etiam fines Bohe-
 mi cum exercitu irruerint, & loca ibi
 quædam, Svethalium nempe & alia,
 inter-

Anno intercepta praesidio munierint, non
1618. sine magno dolore percepisse. Non
dubitare autem media Ordines, dum-
modo in consilium, priusquam ad ar-
ma ventum, adhibiti fuissent, propo-
situros ejusmodi fuisse, quæ ad ma-
lum istud prohibendum, & satisfac-
tionem Cæsari præstandam facere
quam optimè potuissent. Experien-
tiam enim testari, quod quæ cum Or-
dinibus habitæ deliberationes fue-
rint, exitum salutarem semper ha-
buerint. Quæ Lignitii celebrata An-
no 1614. cum omnium Ordinum
consilio Comitia fuerint, eventum
salutarem confirmationem scilicet
factæ cum Turcis pacis, & Transyl-
vania conservacionem, dubitantibus
de ea non paucis, habuisse. Cum vero
hanc viam ingredi Cæsar hoc tem-
pore noluerit, & nec Electores nec
alios Principes salutaria afferentes
consilia audierit, satis inde apparere,
eos, qui armis agendum bellumque
inchoandum suaserint, malorum i-
storum omnium causam esse, & de
mediis

mediis etiam patriam à pernicie liberandi cogitare merito debere. Se qui- Anno 1618.
dem ad bellum inchoandum auctores Cæsari futuros minimè fuisse, præterquam enim quod belli exitus semper dubii, errores vero in pugnando commissi irreparabiles sint, bellum istud ita comparatum etiam esse, ut extremam regni devastationem, justiciam, legum & constitutionum omnium everisionem, commerciorum inhibitionem & genus omne malorum secum trahat atque importet. Præsens istud periculum sine magnis viribus averti ab Austriæ finibus non posse. Bohemorum exercitum tam magnum esse, ut coherceri à Cæsarianis & cohiberi quin in Austriam etiam proueret minimè potuerit. Numero ejus indies magis crescente periculum esse, ne irritati expeditionibus si quas facere velint, extremam regionibus istis perniciem inferant. Melius omnino fuisse, si expeditiones nullæ factæ essent, sic enim Bohemiæ regnum adhuc integrum esse potuisset, da-

Anno 1618. se damno omni vitato & sanguine in-
nocenti nullo effuso, militibusque
exercitatissimis, quorum adversus
communem Christiani sanguinis ho-
stem vsus esse potuisset, in vivis con-
servatis. Jam nervo belli fracto, & re-
gionibus istis multo ære, ob gestum
longo tempore cum Turcis bellum
oppresso, ærario autem Cæsaris omni
exhausto, quod malis istis remedium
afferri possit commodè non videre.
Ut autem periculū istud aliquo mo-
do avertatur, & non in extremam
perniciem regiones istæ (Bohemiis a-
missa deprædationibus militum bo-
na sua recuperare conantibus, & ma-
jori propterea numero in regiones
istas irruentibus) adducantur, hoc
dare consilii, vt primo selecti ex fide-
libus Ordinibus aliqui ad Bohemos
mittantur. qui de hostili ista machi-
natione cum ipsis expostulantes, vri-
copias suas revocent & à devastandis
regionibus istis abstineant, sedulo
eos hortentur: Deinde vt selectos ex
omnibus Regni totius Ordinibus ad
Co-

Comitia generalia Cæsar convocet, Anno hocque ipsis negotii imponat, vt sus- 1618.
cepta de vniverso hoc negotio diligenti deliberatione, quomodo bellum istud componi & pax instaurari exoptata iterum possit, maturè prospiciant consulantque. Hæc igitur habuisse de quibus monendum Cæsarem in præsentia putarint, quod ad alia, & quidem ad Edictum Cæsarium quo diutius ibi adhuc commorandi necessitas sibi imposita, attineat, accomodare se ad voluntatem Cæsaris, quantum id per pericula publica & privata liceat, & quod expectent etiamnum Catholicorum Ordinum responsum permittat, libenter velle.

Cæsar monendos denuo ad pacem *Cæsaris a*
Ordines Bohemiæ existimans, datis *OrdinesBo-*
ad eos vltimo Decemb. literis, non *hemia ami-*
ignorare eos, inquit, quanta cura & *capacis tra-*
solicitudine id semper egerit, vt pa- *statione ad-*
ce in Imperio & Regnis suis omnibus *mittenda*
conservata, tranquille vivere subditi, *commoni-*
& bono omni affluere magis magisque *tio.*
possent. Divinam equidem benedi-
ctio-

Anno 1618. ctionem omnes hactenus à turbatio-
 nibus bellicis conservatos luculentif-
 simam sensisse, quod vero tam ingen-
 tes & perniciosi in suo Bohemiæ Re-
 gno motus nuper, absente se, extite-
 rint, subditisque inde suis incompa-
 rabile illatum damnum fuerit, dolo-
 ri id sibi maximo esse. Aliter vero sta-
 tuere non posse, quam peculiari fato
 divino factos esse, de iis etiam reprimendis & componendis tempeſtively cogitasse, & propterea moneri Ordines promulgato 18 Junij Edicto curasse, ut exercitum suum, nullo præsertim hoste in Regno existente, dimitterent, & ab expeditionibus bellicis absterent, hoc enim facto, se quoque conscriptum suum, longo post ipsorum expeditionem tempore, militem exauctoraturum, de dissensionibus istis interveniente Commissariorum suorum opera componendis cogitaturum & nonnullorum istam de Majestatis diplomate & privilegiis aliis abrogandis persuasionem falsam confictamque esse re ipsa declaratu-

tūrum. Ipsos vero spreta omni admo- Anno
 nitione sua militum numerum con- 1618.
 duplicasse, Budvissium versus rectā
 movisse & coangustare urbem istam
 multis modis cœpisse, coactum igitur
 hac ipsorum expeditione fuisse, ut
 suum quoque, pro vrbe ista conser-
 vanda, & ne Regno suo planè exclu-
 deretur, militem in Regnum promo-
 veret, ad petitionem tamen ipsorum,
 ut & ad Electorum & Principū alio-
 rumque Ordinum gravissimas inter-
 cessiones, cum Palatino, Saxoniz &
 Moguntino Electoribus, necnō cum
 Bavariæ Duce per legatos egisse, ut
 sese interponentes de facienda pace
 tractationem susciperent. Quod verò
 in actum tractatio ista perducta non-
 dum fuerit, causam non suam, sed in-
 terponentium sese Electorum & Prin-
 cipum esse, quorum aliqui onus istud
 suscipere gravati primo fuerint, post-
 ea subdelegatos consiliarios suos ad
 tractationem mittere voluerint, il-
 lud autem ad maturandam eam &
 quamprimum perficiendam facere
 nullo

Anno 1619. nullo modo potuisse. Eam ob causam denuo cum illis egisse, & uti præsentibus ipsimet tractationem suscipere, loco & tempore quibus commodum ipsis videretur, expetiisse. Nihil itaque in se moræ amplius esse, nec quicquam magis in votis habere, quam ut in actum ea primo quoque tempore producat. In literis Pragæ 20. Septembris scriptis, de deponendis armis & directione intermittenda, dummodo de interpositione & attentatis Cæsarianorum militum securi reddantur, spem sibi ab Ordinibus factam, eamque clarius etiam aliquanto in concessis Moraviæ legatis literis repetitam fuisse, cum Saxoniam igitur Electore, qui ad omnia paratum se initio præbuerit, egisse, ut ea de re assurationem ipsis præstaret, conditionibus etiam, quibus tractationem suscipi principio voluerit, cum auctoritatis suæ imminutione aliqua, arbitrio & discretionis ipsius permittis. Interim tamen ulterius progressos eos majorem in Regnum militem introduxisse,

duxisse, & Pilsnam obsedisse, nec cessare ab obsidione ista donec vi armata, neglectis omnibus Electoris Saxoniae & Bavariae Ducis admonitionibus, tandem expugnaretur. Eo non contentos imperum in Austriam quoque fecisse, Svethalium & loca alia ibi occupasse, falsis suis informationibus Regnum omne uti adversus se confurgeret, effecisse, & multa alia ad pacem minimè facientia moliri ausos fuisse. Ut tamen luce meridiana clarius toti mundo appareat, nihil in se quod ad pacem faciat desiderari passum esse, cum praesertim non existimet, in attentata ista omnes aequè consensisse, non repugnare, quo minus armorum ad certum tempus, quibus Electori Saxoniae videatur conditionibus, expetentibus ita Moraviae & Silesiae Ordinibus, suspensio fiat. Hoc sine legatum suum Adamum Walsteinium ad Electorem misisse, & falso de se sparsum esse, quod Majestatis diplomate & privilegiis suis privare Ordines voluerit, re ipsa dem-

Anno 1618. monstrare constituisse. Non dubita-
 re igitur, dummodo pax ipsis cordi
 sit, oculos tandem aperturos, propē-
 sam suam affectionem & beneficia,
 quibus à se suisque Prædecessoribus
 multipliciter affecti fuerint, conside-
 raturos, habitaq; juramenti sibi præ-
 stiti ratione, intolerabiles istas con-
 tributiones à subjectis suis miseris,
 quorū gemitus cœlum penetrēt, non
 exacturos amplius. sed ad omnia illa
 quæ Saxonix Elector significaturus
 ipsis sit, diligenter se composituros,
 atque ita causam daturus ipsosmet ef-
 se, vt gravaminibus Regni composi-
 tis & abrogatis, pax tandem exopta-
 ta iterum instauretur. Quod si vero
 spreta omni gratia sua resistere sibi
 pergant, regionesq; & subditos suos
 perdere omnino velint, & à fundēdo
 innoxio Christianorū sanguine absti-
 nere nō cupiant, Deum quidem justū
 malorum istorum omnium vindicem
 futurum sperare, se vero quod ad ex-
 trema progrediatur, & ea adhibear
 media, quæ summo hæctenus decli-
 narit

narit studio, excusatum iri coram omni mundo, nihil quicquā dubitare. Anno 1619.

Hoc tēpore relatū ad nos fuit, inter Turcas Persasque non procul ab vrbe Ardevillensi habitū conflictum fuisse, in quo Turcarum ad sexaginta millia cecidisse perhiberētur, Tartarorum Rege, qui primum duxerit agmen, vulnerato & militibus ejus omnibus ferè extinctis; Tametsi vero Persarum Rex victoriam obtinuisset, quia tamen & ipsa nō parum cruenta fuerit, misso ad præfectum Turcicū legato, pacē ei obtulisse, copiosumque sericum Sultano Turcico tributi annui nomine persoluturum promississe: Præfectū igitur Turcicū in summis angustiis constitutum pacem oblatam, ad Imperatoris tamen sui ratificationem acceptasse, eoque facto com meatum Turcis Persarum Regē ingentem misisse, & Arseronem, responsum Turcici Imperatoris ibi expectaturum concessisse.

Multi hoc tempore in Bohemia incendiarii reperti, eorumq; non pauci

*Incendiarii
in Bohemia
deprehensi.*

Anno crudeli supplicio affecti fuerunt, ei-
 1619. vibus Pragensibus de aqua sibi in om-
 nem eventum prospicere iussis. Ordinum milites de Crumlavia in-
 tercipienda, & præsiidiariis, qui ple-
 riq̄ue Hungari erant deprædationi-
 bus admodum dediti, ab excursionem
 coercendis prohibendisq̄ue cogita-
 verant, verum cum adventâtes 8. Ja-
 nuarii, in armis eos depræhendissent,
 mutata sententia ad castra redierunt.
 Interim Budvissio cum mille armatis
 egressus Bucquouis in revertentes
 incidit, factaq̄ue est pugna satis cru-
 enta, in qua quingenti circiter ab v-
 traq̄ue parte cæsi occubuerunt, Co-
 mite paulatim recedente & intra vr-
 bis mœnia sese iterum recipiente.

*Terra mo-
 tus non pro-
 cul à Fran-
 cofurto fa-
 ctus.*

Terra motus 19. Januarii, vno at-
 que altero à Francofurto militari fa-
 ctus est, quē Coningsteinēses, Cron-
 bergenses & Reiffenbergenses ho-
 ram circiter matutinam sextam &
 septimam non sine magna conster-
 natione depræhenderunt. Labitur
 non longo. ab oppidis istis intervallo
 Nidda

Nidda fluvius, is aquam tempore isto Anno
 vsque adeo amisit, vt molendina, quæ 1619.
 passim ad fluvium istum Papyracea *Nidda flu-*
 & alia excitata cernuntur, officiũ fa- *uius aquã*
 cere ad horam vsque decimam non *amissit.*
 potuerint. Ante pauculas septima-
 nas, in Natali scilicet Domini, fluvius
 quidam, Sixtum, Hungarię superioris *Fluvius in*
 oppidum cruenta admodum pugna *Hungaria*
 cum Turcis ibi Anno 1588. habita ce- *sanguine*
 lebre, transiẽs, in sanguinem, qui hu- *tinctus.*
 manum per omnia cruorem colore
 & odore referebat totus versus fuit,
 cumque glacie in duraretur, ea colo-
 re sanguineo tota infecta & colorata,
 ad loca varia vt passim spectaretur,
 missa fuit.

Comitia tum in Moravia celebra- *Comitia à*
 bantur, in quibus Protestantes Ord- *Moravia*
 nes gravamina sua, septendecim *Ordinibus*
 capitibus compræhensa, legatis Cæs- *habita.*
 ariis exhibuerunt, qui de illis in fide
 Cæsaris retinendis, Bohemiæ Ord-
 nibus eos contra ad suas partes per-
 trahere conantibus, vnicè labora-
 runt,

Anno runt, atque vt in terminis debitis per-
1619 manerent, tandem effecerunt.

*Arminiani
de Synodo
Dordracen-
si conque-
runtur.*

Ad institutam Dordraci, cuius
supra mentio facta est, Synodum, in-
gens Theologorum Reformatam
religionem profitentium, ex locis va-
riis confluerat hactenus numerus.
At vero qui ex Arminianis siue Re-
monstrantibus, vt vocant, ibi etiam
comparuerant, de summa partis ad-
uersæ iniquitate gravissimè queren-
tes, coram Ordinibus (qui approba-
tis ante hæc tempora per Edictum
publicum quinq; illis Arminianæ con-
fessionis capitib; de prædestinatione
non nisi cum scriptura sacra loquen-
dum mandaverant) quod concilio i-
sti, in quo Actores simul & Iudices
esse, quinque à se propositorum capi-
tum defensionem non admittere, sed
ad suam omnia conformare senten-
tiam Reformati Theologi vellent,
submittere se salva conscientia non
possent, disertè protestati fuerunt,
significantes simul, cum ad causam
dicendam non admitti nec audiri se-
se ab

se ab adversariis vidissent, re infecta Anno
 discedere voluisse, sed ab adversariis 1619,
 obligatos a reſto fuisse, qui id agerent,
 vt nolentes volentes suis accedere
 partibus, & absoluto Prædestinatio-
 nis decreto assentiri cogerentur. Non
 liberā igitur istam Synodum, sed vio-
 lentam omnino esse, animadverti in-
 de quam optimè posse. Multi inte-
 rim in diœcesi Ultrajectensi, Rote-
 rodami item & locis aliis, qui Armi-
 nianam profitebantur doctrinam, re-
 moti à docendi munere fuerunt,
 cumque, quos expectantes vocabant
 milites, eo conscriptos passim in civi-
 tatibus sine jam constaret, vt ad de-
 fendendam Arminianam, quam ver-
 bo Dei consentientem plerique judi-
 cabāt, doctrinam, vt iis liceret, mul-
 ti passim ex senatorio ordine exem-
 pti & honoribus dignitatibusque suis
 privati fuerunt.

Sub initium Februarii, qui Bohe- *Comitia*
 micarum rerum Directores sunt, *publica à*
 Comitia publica, omnibus tam sub vna *Directori-*
 quam sub vtraque Ordinibus, in arce *bis Bohe-*
mis indicta.

Anno Pragensi, ad decimum octavum Mar-
1619. tii indixerunt, hac denunciatione
addita, habere se quæ ad gloriam Dei,
salutem publicam, Religionis liber-
tatem & privilegia alia pertineant
deliberanda.

*Ordinum
Bebomia
ad Electorē
Saxonia, de
induciarū
asscuratio-
ne litera.*

Interim datis ad Electorem Saxo-
niæ literis, quod responsum à Silesiæ
Ordinibus expectantes hætenus, le-
gatum suum Jacobum Grunthaliū,
per aliquot septimanas secum reten-
tum, remittere cum responso absolu-
to suo non potuerint, præter volun-
tatem suam factum gratumque sibi
non esse, inquit, sperare itaque
causam moræ istius non sibi, sed lon-
gius à se remotis confœderatis Ordini-
bus & labentis temporis, quæ ma-
xima in arduis ejusmodi negotiis esse
soleat, celeritati imputatū iri. Accep-
to tandem à confœderatis Silesiis,
de legatis suis ad futuram tractatio-
nem mittendis responso, cum in sus-
pensionem armorum certis condi-
tionibus consentire jam ante decre-
verint, pro recuperando tempore &
incom-

incommoditatibus omnibus vitan- Anno
 dis, de facienda ante adventum ipso- 1619.
 rum convenienti præparatione cogi-
 tandum maximè censere. Hancigi-
 tur in puncto suspensionis armorum
 mentem suam esse, quod Electorem
 moneant & quam diligentissimè et-
 iam atque etiam petant, vt cogitet,
 quibus assecurationis mediis induciæ
 & armorum suspensio ista fieri, & qua
 ratione de induciis nõ violandis præ-
 standaque omnibus indemnitate ca-
 veri sibi confæderatisq; suis Sileis
 sufficienter possit. Omnes enim tur-
 bas istas ex non servatis promissis ori-
 ginem traxisse. Commissarium Cæ-
 saris Edictorum quorundam bene-
 volæ Cæsariæ Majestatis declaratio-
 ni, literisq; ad Electorem antea missis
 repugnantium mentionem fecisse.
 Ducem belli Bucquoium hominem
 extraneum esse, & ad Romanum Im-
 periũ minimè pertinere, nec sedem,
 quod sciãt, in eo ullam habere, vt ex-
 cessum aliquem, cum mandata Cæsa-
 ris non semel jam violarit, & incen-
 dia

Anno 1618. dia in Regno continuerit, facere im-
 punè possit. Tampirensẽ Comitem
 in superioribus turbis Austriacis,
 durantibus adhuc induciis, in Kins-
 bergii ditionem impetum fecisse, &
 violandis induciis causam dedisse,
 pœnas tamen, præter verbalem forte
 repræhensionẽ aliquam, nullas, quin
 imò majorem promotionem exper-
 tum fuisse. Cum igitur præter expe-
 titam ad hanc rem celsissimam Ele-
 ctoris personam, qui transgressores
 & induciarum violatores persequa-
 tur, neminem habeant, vt matura in
 puncto hoc suspensiones deliberatio-
 ne vtatur, eamque vt & vniversum
 interpositionis negotium, ad exopta-
 tum pacis recuperandæ finem diri-
 gat, majorem in modum petere &
 rogare.

*Ordines Bo-
 hemia ad
 rumorem de
 præposito
 Pilsnensi
 malè habi-
 to, respon-
 dent.*

Post factam Pilsnensis civitatis ex-
 pugnationem falsus, de Præposito
 quodam male admodum à præsidia-
 riis habito & excepto, rumor sparsus
 est. Is cum ad illustrissimi Bavariæ
 Ducis aures pervenisset, literas ad
 Dire-

Directores Bohemicarum rerum de Anno
dit, & si Ordines, inquit, petulantia 1619.
istius conscii, ad eam connivendo ta-
ceant, luce meridiana clarius jam ap-
parere, commotionem istam non ad
religionem suam adserendam, sed
Catholicam potius opprimendam
factam ab ipsis esse. Ad literas istas re-
spondentes Ordines calumniam eam
meram esse affirmarunt, ad ipsam
Præpositi confessionem sese refe-
rentes.

Cæterum ad vrbis istius expugna-
tionem cum operam Ordinib. Mans-
feldius promptissimam præstitisset,
proscriptus à Cæsare 19. Febr. fuit,
Edicto in hanc sententiam consuetis
locis Viennæ affixo, quod sequenti
tamen nocte turpiter deformatum &
refixum fuit. Tametsi, inquit, publi-
cis Imperii constitutionibus legibus-
que cautum satis sit, vt nemo, cuius-
cumque status & conditionis sit, at-
que ita nullus etiam militiae præfe-
ctus, Dux, Magister, Tribunus, Le-
gatus aut alius, expeditionem aliquam
mili-

*Mansfel-
dius Comes
à Cæsare
proscriptus.*

Anno militarē adversus se vel alium quēst-
 1618. cunq̄ue Imperii Statum faciat, pro-
 scriptionis pœna in cōtra facientem;
 pro pace in Imperio rectius conserva-
 vanda, Anno post millesimum quin-
 gentesimum quinquagesimo nono
 sancita, annisq̄ue sequentibus 64. &
 66. repetita; Tametsi ipse etiam pro
 paterno suo erga omnes affectu, Edi-
 ctis aliquot superiori Anno promul-
 gatis, constitutiones istas Imperii re-
 petierit & uti à damno periculoque
 isto sibi caverent hortari omnes non
 intermiserit: Notum tamen omnibus
 esse, quod Ernestus Mansfeldius non
 exercitum solum ingentem compa-
 ratum in Bohemiam, in scio sese, du-
 xerit, sed & adversus se fidelesq̄; suos
 subditos vsus eo fuerit, & Pilsnen-
 sem civitatem obsidione gravissima
 cinctam longo tempore coangustavit
 & planè tandem expugnavit. His de
 causis negari jam non posse, ipso facto
 in pœnam constitutionibus istis ex-
 pressam incidisse: Et se ad adserendā
 cōstitutionum istarum auctoritatem
 ipso

ipſo jam facto proſcriptum eum de- Anno
clarare, vitamque & bona ejus omnia 1619.
diripienda omnibus permittere.

Ad ſuperiores Ordinum literas re- *Saxonia E-*
ſpondens Elector, tempus & locum, *lectoris de*
quibus tractatio inſtitueretur, ipſis *loco & tem-*
deſignavit & taméſi, inquit, nihil æ- *pore inſti-*
que deſiderarit, quam vt ad miſſas *tuenda tra-*
ante decem ſeptimanas literas ſuas *ctationis ad*
ſtatim Ordines reſpondiſſent, atque *Bohemia*
ita tempus lucrari, ſumptibus parce- *Ordines li-*
re, & infinitis quæ acciderint interim *tera.*
incommoditatibus ſuperſedere om-
nibus licuiſſet, cum verò idem hoc
quod ipſi aliquoties à Cæſare expe-
tierint, quodque Electoribus Princi-
pibusque & confœderatis Bohemiæ
Regionib. vtile viſum ſit deliberatio-
ni vltiori ſubjicere voluerint, mo-
ram iſtam patienter ferre coactum
fuiſſe, ſperare autem excuſatum ſe de
iis quæ interim acciderint apud om-
nes iri. & ſi ante ſeptimanas decem
vel vndecim, eo ipſo ſcilicet quo Cæ-
ſar in interpoſitionem Electorum
Principumque conſenſerit, tempore,
ſuſce-

Anno suscepta statim tractatio fuisset, à pa-
 1618. ce non procul ab futuros jam putare.

Cum igitur per Dei gratiam & dili-
 gentem suam aliorumque operam eò
 jam res perducta sit, ut Cæsar in susci-
 piendam tractationem jam pridem
 consenserit, certas etiam ad eam per-
 sonas deputarit, & sententiam suam
 etiamnum non mutarit, interponen-
 tes etiam Electores & Principes la-
 borẽ istum in se suscipere parati sint:
 Principes Ordinesque Silesiæ Prote-
 stantes suos quoque ad eam Legatos
 deputarint, & Moraviæ Austriæque
 Ordines, maturandam tractationem
 experierint, nihilq; reliquũ amplius
 sit, quam ut ad rem quamprimum,
 designato tempore locoque pervē-
 niatur: ipse vero in se quod ad pro-
 movendum negotium attinet desi-
 derari nihil velit, certum jam tempus
 14. nempe Aprilis veteris styli diem,
 cum citius convenire ob locorum di-
 stantiam & incidentes Paschales fe-
 rias interponentes Electores & Prin-
 cipes non possint, denominatum ipsis
 velle,

velle, vt & ad Eperanum oppidum Anno
 tempore isto sese conferant tracta- 1619.
 tionemque ibi suscipiant, monere,
 De Cæsare & aliis Electoribus Prin-
 cipibusque quos ea de re certiores æ-
 que fecerit, quin ad prædictum tem-
 pus ibi etiam adfuturi, & componen-
 dis periculosissimis turbis istis paci-
 que in Regno tandem instaurandæ ope-
 ram secum daturi diligentissimam
 sint, nihil dubitare. Ad suspensionem
 armorum quod attinet, nihil equi-
 dem in votis magis habere, quam vt
 pertingere ad eam æquè facile pos-
 sent, cum vero conditiones ejus ad-
 modum difficiles & ita comparatas esse
 videat, vt vltiorem hinc inde tra-
 ctationem communicationemque re-
 quirant, ea vero sine magno tempo-
 ris dispendio perfici non possit, ita
 quidem statuere, ad primariæ tracta-
 tionis tempus hanc quoque de suspen-
 sione armorum deliberationem dif-
 ferri posse, vt pari scilicet passu vtra-
 que deliberatio ambulet & de hoc
 quoque capite à partibus simul trans-
 K igatur.

Anno 1619. igatur. Idem hoc ad Cæsarem & trā-
 1619. figentes Electores Principesq; alios
 retulisse, & de hoc quoque capite in-
 struendos delegatos suos petiisse. Fu-
 turum autem omnino sperare, vt ad
 tractationem vbi peruentum fuerit,
 talia sese media offerant, quæ ad ar-
 morum depositionem militumque
 plenariam exauكتورationem potius
 quam ad suspensionem tantum pro-
 futura sint. Ad extremum hoc quoq;
 addere, Cæsarem comteatum, non
 ita pridem, siue salvi cōductus literas
 pro legatis suis ad tractationem Ege-
 ranam mittendis expetiisse, se vero
 quod necessarium id nō iudicet, Cæ-
 sare nimirum comteatum istum aliis
 præstandi facultatem habente, & le-
 gatis sanctis inuolatisque juris etiam
 gentium vigore semper existentibus,
 respondisse. Monere igitur, vt quid
 officii sui sit, hac in parte prospiciant.

*Hispani
 classem in-
 gentem in-
 struunt.*

Classem hoc tempore Hispani mul-
 tis navibus formidabilem pararunt,
 expeditionem maritimam admodū
 ingentem facturi. In eam Hollandi,

An-

Angli & Barbariæ populi intenti ad- Anno
modum fuerunt, Veneris maximè, ad 1619.
sexaginta triremes, cum, sumpto per
mare Venetum itinere, excensionem
ad Triestam facturi classarii isti mi-
lites dicerentur, in mari Hadriatico
eis objicientibus.

Non abstinebant etiamnum ab *Ordines Bo-*
hostili suo conatu Cæsariani milites, *hemia vige-*
sed loca varia incendiis & direptio- *simi quæ-*
nibus, neglecto, quod vulgo jactaba- *que ad ar-*
tur, compositionis negotio, deforma- *ma in toto*
bant. Ad Directores etiam non in- *regno con-*
certo relatum rumore erat, ingen- *vocant.*
tem præterea per provincias regio-
nesque varias, ad compescendos sub-
jugandosque Protestantes Ordines,
exercitum parari. His de causis igitur
vigefimum quenque per vniversum
regnum arma corripere denuo juss-
erunt, editisq; patentibus literis, non
ignorare Ordines, inquit, qua ra-
tione Comitia ipsas ad feriam pri-
mam post Dominicam Judica ex of-
ficio indixerint, quibus & provinciæ
hactenus administratæ rationem ipsis
red-

Anno 1619. redderent, & quæ Regni istius ab hostibus vindicandi, periculi ab eo avertendi, & pacis per gratiam Dei instaurandæ ratio incunda porro sit, deliberationem susciperent. Interim non posse intermittere quin ipsis significent, quod cum ad tractationem accessuros jam sperarent, & transmissis, quibus armorum suspensio fieret, conditionibus promoveri negotiû à Cæsare Saxoniamque Electore submissæ peterent, hostes & adversarios suos cognoverint sub expetitarum induciarum specie, id operam dare maxime, ut auctis maximè viribus, oppida locaque varia infestent, neglectoque ipsius Cæsaris, de intermittendis omnibus hostilibus attentatis, mandato, incendiis & deprædationibus infesta omnia faciant, quin & emissis, quos certo precio conduxerint, incendiariis (quorum ipsi aliquos interceptos supplicio mulctarint) Regnû passim deforment extremamque Patriæ suæ charissimæ perniciem cum æterno nationis Bohemiciæ dedecore in-

re infamiaque attrahant. De induciis Anno
certi etiamnum nihil conclusum esse. 1619.

Tractationi decimumquartum A-
prilis diem in Egera vrbe Electorem
Saxoniae dixisse, hac addita conditio-
ne, vt de induciis & armorum suspē-
sione ibi primum ageretur. Jam vero
Tampirenses cognovisse cum colle-
cto novo milite Regnum denuo in-
vadere, ferroque & flamma omnia
vastare velle. Ut igitur peruersis istis
conatibus resistatur, omnes tres Or-
dines quotquot superiori anno in ar-
ce Pragensi pro adserenda Dei glo-
ria, & Majestatis Diplomate, liberum
religionis exercitium omnibus tribus
Ordinibus permissum concernente
ab interitu vindicando atque conser-
uando, congregati fuerint, rogatos
monitosque ex officio velle, vt sui suo-
rumque rationem habere & pro sa-
lute patriae excubare quam diligen-
tissimè velint. Equitibus nihil præ-
scribere, nisi vt equo & ministro fide-
li instructi sint & quod patriae aman-
tes decet, faciant. Inter pedites vero

Anno vigesimum quenque sclopeto instru-
 1619. ctum comparere seque ita præbere
 debere, vt in quocunque loco impe-
 tum facturus hostis sit, ei se opponat,
 alter alteri subueniant & de omnibus
 ad se tanquam generales Directores
 quamprimum referant, vt ita de ma-
 joribus viribus ei objiciendis delibe-
 rationem suscipere, & quæ partium
 suarum sunt facere eo commodius
 feliciusque possint, cum præsertim,
 quod omnibus constet, cum præfe-
 ctis, tribunis, signiferis & officariis a-
 liis jam egerint, vt in omnem even-
 tum parati sint, & exigente ita neces-
 sitate, ad provincialem exercitum
 pro menstruo quod vniciq; quam-
 diu officium administraverit, nume-
 rari promptissime debeat, stipendio
 ducendum vt ante compareant, Or-
 dines igitur omnes monere & rogare,
 vt de Magistris Equitum, peditumq;
 præfectis, pro singulis territoriis, si vi-
 gesimus quisque ad arma pro cedat,
 & quingenti pedites ad vexillatione,
 vnam, centum vero equites ad turmã

vnam

vnam referantur, sufficientibus co- Anno
 gitent, omniaque ita disponant, vt 1619.
 laboranti patriæ subvenire quam o-
 ptimè possint. Quod si in territorio
 aliquo numerus iste haberi non pos-
 sit, supplementum ejus ex alio terri-
 torio faciendum, & idem etiam in e-
 quitum turmis observandum cense-
 re. Omnes autem & singulos, habita
 periculi, quod patriæ, quod sibi, quod
 suis omnibus incumbat, ratione, cum
 præsertim tanta hostes suos malitia
 esse videant, vt nec Cæsari obtempe-
 rent, sed omnia subvertere & non so-
 lum Majestatis diplomate privilegi-
 isque omnibus, sed vita etiam & for-
 tunis privare Ordines, Regnumque
 aliis possidendū dare conentur, quod
 ad illud avertendum facere possit, ex
 debito patriæ officio, summa diligē-
 tia, habitis simul ad Deum precibus
 publicis, prospecturos, sperare.

Sub initium Martii, Tampirensis cum ex- *Grætina à*
 exercitu suo ad Grætina, quod ad transitum *Tampirensi*
 in Böhemiā situm oppidum est, Svanber- *Comite in-*
 genſi subiectum, movit, illudque, præsidio *tercepta.*

Anno 1619. in arcem concedente, facile intercepti, verum cum oppidum retinere se non posse videret, nec multum, si arce non potiretur, conducere illud conatibus suis posse putaret, praesidiariis praetertim frequenti dispoſitione milites suos ex arce infestantibus, direptum illud igneque accensum iterum deseruit, & translato in securum locum exercitu, Vienneſem, novum Ordinem equestrem salutatum profectus fuit.

Novus enim equeſtris ordo de sancta Militia paulo ante ibi à quibusdam Principibus, Comitibus proceribusque Catholicis, Duce nimirum Nivernensi, Principe Ratzvilenſi, Duce Saxoniae Lauenburgensi, Comite Alheimio, Comite Buchheimio, Comite Archenſi & aliis, institutus fuerat, qui 8. Martii die cum peractis sacris templo egressi fuissent, in genua sub aperto caelo procumbentes, jusjurandum, quod infideles omnes persequi & Catholicam religionem defendere modis omnibus vellent, tacto duobus digitis Evangeliorum libro praestiterunt. Postea surgentes aërem evaginati gladiis divaricatum percusserunt, templumque iterum ingressi, insignia Ordinis, crucem nempe, Sanctae Mariae effigiem acu pulcherrimè pictum exhibentem, quae palliis affixa gestarent, solenni cum devotione ibi acceperunt.

F I N I S.

68614

X2611634

VII 17

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

5
II · GALLOBELGICI
NO SVCCENTVRIATI,
Sive
R V M I N
ET BELGIO PO-
HISPANIA QVOQVE
LIA, GERMANIA, VNGARIA
isque locis, à nundinis Francofurtensibus
tumnalibus, vsque ad Nundinas Anni
ternales potissimum gestarum,
RICE NARRATIONIS
continuata,
DUODECIMI LIBER
TERTIVS.
Auctore
O ARTHVS DANTISCANO.

ANCOFVRTI,
GISMVNDI LATOMI, Anno 1619.